

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ
ТА ВИСНОВКИ

PISA-2025:

резюме Національного звіту
за підсумками дослідження

Київ 2026

ПРО ЦЕ ВИДАННЯ

Це видання є скороченим викладом Національного звіту за результатами міжнародного дослідження якості освіти **PISA-2025**.

Тут увагу зосереджено на найважливіших результатах України за підсумками циклу PISA 2025 року й висновках, що впливають із даних дослідження.

Матеріал зберігає логіку й термінологію великого звіту. Його мета — не лише представити основні показники, а й допомогти правильно їх прочитати: побачити зміни між циклами PISA (2018, 2022 і 2025 років), відмінності в успішності різних груп учнівства та чинники, що впливають на виникнення різниці в результатах.

З огляду на стислий формат у виданні не відтворено всіх методологічних пояснень, статистичних таблиць і додаткових аналізів. Важливі застереження щодо тлумачення результатів наведено у відповідних розділах, а докладну інформацію подано в повному звіті.

**Національний звіт за результатами
PISA-2025**

**Міжнародний звіт за результатами
PISA-2025. Том I**

Національний звіт PISA-2025 підготовлено на основі міжнародної бази даних Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Він поєднує результати тестування та анкетування учнівства, а також опитування керівників закладів освіти, що дає змогу комплексно проаналізувати навчальні досягнення та чинники, пов'язані з ними.

ЯК СТРУКТУРОВАНО НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗВІТ?

Основний зміст

1

УКРАЇНА В МІЖНАРОДНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ ЯКОСТІ ОСВІТИ PISA-2025

Особливості циклу PISA-2025, участь України та вибірка учасників

2

НАВЧАЛЬНІ ДОСЯГНЕННЯ 15-РІЧНОГО УЧНІВСТВА В УКРАЇНІ: СТАН І ДИНАМІКА

Результати з природничо-наукової, математичної та читацької грамотності, динаміка змін і відмінності між групами учнівства

3

РЕЗУЛЬТАТИ УКРАЇНСЬКОГО УЧНІВСТВА ЗА ШКАЛАМИ Й ПІДШКАЛАМИ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ГРАМОТНОСТІ

Результати в природничо-науковій галузі в різних розрізах і відмінності в успішності різних груп учнівства

4

СПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО УЧНІВСТВА НАВЧАТИСЯ В ЦИФРОВОМУ СВІТІ

Результати за шкалою застосування обчислювального мислення для розв'язання проблем і підшкалами «Моделювання» та «Програмування»

Основний зміст

5

ПОЧУТТЯ, ПЕРЕКОНАННЯ ТА СТАВЛЕННЯ 15- РІЧНОГО УЧНІВСТВА ДО НАВЧАННЯ І ШКОЛИ

Мотивація, навчальні установки, відчуття належності до шкільної спільноти, залученість до навчання та зв'язок цього з успішністю учнівства

6

ОСВІТНІ РЕСУРСИ ЯК ОСНОВА ДЛЯ УСПІШНОГО НАВЧАННЯ

Інвестиції в освіту, матеріально-технічні й цифрові ресурси, забезпеченість педагогічними кадрами та їхній зв'язок із результатами учнівства

7

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ СУЧАСНОГО 15-РІЧНОГО УЧНІВСТВА

Безпека, досвід булінгу, дисциплінарний клімат, підтримка з боку вчителів і родини та зв'язок цього з навчальними результатами учнівства

8

ВІД РЕЗУЛЬТАТІВ PISA- 2025 ДО ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ Й ПРАКТИКИ

Висновки для освітньої політики щодо базових компетентностей, рівності можливостей, залученості, кадрового потенціалу й освітнього середовища

Додатки

Додаток А

Експертний аналіз виконання завдань PISA: сильні сторони й труднощі українського учнівства та рекомендації для освітян

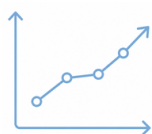
Додаток Б

Оприлюднені завдання PISA-2025 із природничо-наукової грамотності та галузі «Навчання в цифровому світі»

Додаток В

Описи рівнів успішності за шкалами та підшкалами PISA-2025

Додаток Г

Міжнародні дані про результати, їхню динаміку та рівність в освіті в країнах / економіках, які взяли участь у PISA-2025

Додаток Д

Докладні дані про результати України й референтних країн та зміни між циклами PISA

Додаток Е

Пояснення основних термінів, показників та індексів PISA, використаних у звіті

Додаток Ж

Похибка зв'язування і стандартна похибка для оцінювання змін результатів між циклами PISA

Додаток З

Оцінка впливу результатів PISA на освітню політику та практику в Україні

1

**УКРАЇНА
В МІЖНАРОДНОМУ
ДОСЛІДЖЕННІ ЯКОСТІ
ОСВІТИ PISA-2025**

PISA (Programme for International Student Assessment)

— міжнародне дослідження якості освіти, започатковане Організацією економічного співробітництва та розвитку в 1997 році. Проводиться раз на 3-4 роки.

PISA оцінює, наскільки 15-річні учні й учениці здатні застосовувати набуті знання та вміння в життєвих ситуаціях у трьох ключових галузях: природничо-наукові дисципліни математика читання, а також в інших галузях.

Результати тестування аналізують разом з анкетними даними про учнівство та заклади освіти. Це допомагає визначити чинники, пов'язані з освітніми результатами та рівністю освітніх можливостей.

91

країна /
економіка
взяла участь

760 ТИС+

учасників і учасниць
пройшли тестування і
анкетування

≈ 33 МЛН

15-річних ровесників
представлено

**Природничо-наукова
грамотність** — провідна галузь

**Навчання в цифровому
світі** — інноваційна галузь

**Оцінювання з іноземної
мови** — опційна галузь

ПРИРОДНИЧО-НАУКОВА ГРАМОТНІСТЬ

Увагу зосереджено на оцінюванні трьох основних компетентностей: пояснювати явища науково; оцінювати дизайни для наукового дослідження; оцінювати наукову інформацію для прийняття рішень. Окремо оцінювалася енвайронментологічна компетентність.

МАТЕМАТИЧНА ГРАМОТНІСТЬ

Здатність математично міркувати, формулювати, застосовувати й інтерпретувати математику в різних контекстах.

ЧИТАЦЬКА ГРАМОТНІСТЬ

Здатність розуміти, використовувати, оцінювати й осмислювати письмові тексти для активної участі в житті суспільства

НАВЧАННЯ В ЦИФРОВОМУ СВІТІ (LDW)

Інноваційна галузь PISA-2025. Оцінює, як учнівство навчається, будує знання й розв'язує проблеми за допомогою цифрових інструментів. У звіті проаналізовано вміння застосувати обчислювальне мислення для розв'язання проблем. Додаткові дані будуть представлені в пізніших звітних матеріалах.

ОЦІНЮВАННЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (FLA)

Опційна галузь PISA-2025. Охоплює читання, аудіювання та говоріння англійською мовою. Україна стала однією з 22 країн / економік — учасниць цього компонента. Результати за підсумками оцінювання будуть прозвітовані окремо.

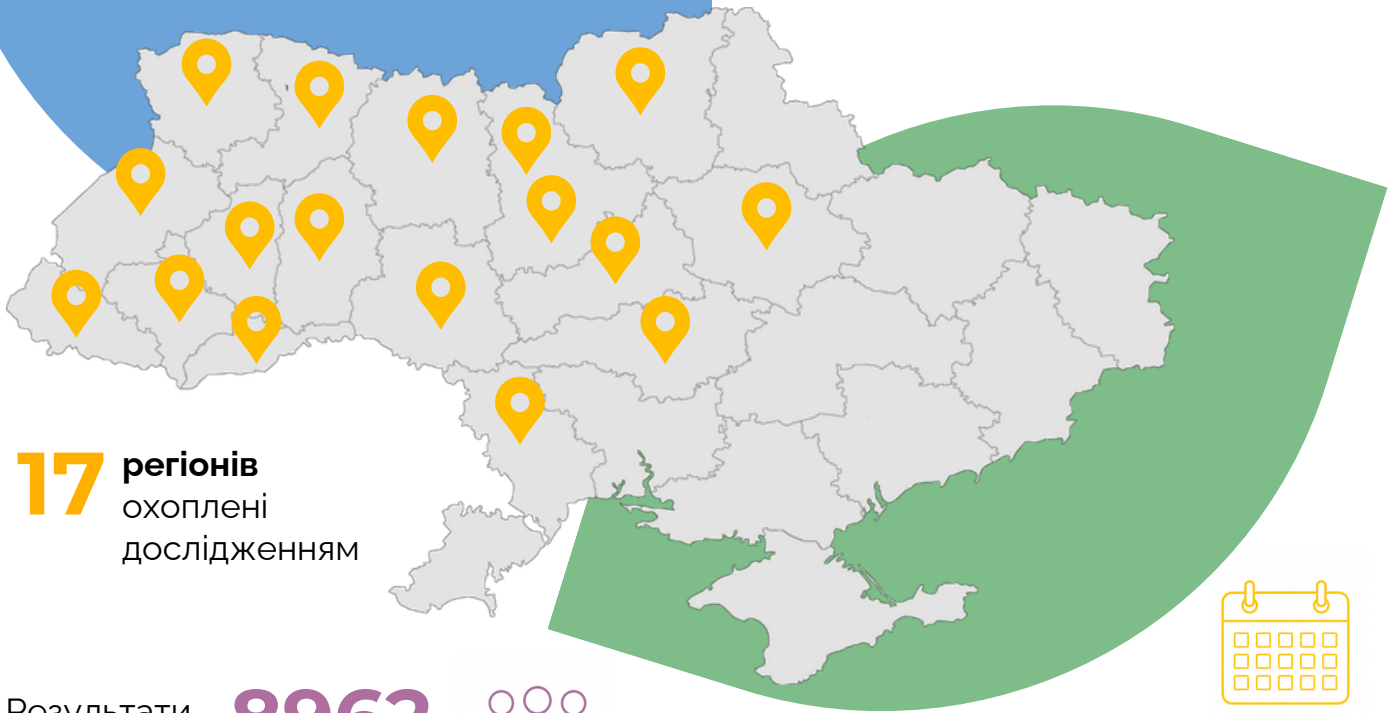
Оцінювання в основних галузях проводять у кожному циклі, а в інноваційних і додаткових — в окремих циклах PISA

З міркувань безпеки дослідження не проводили в Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Луганській, Миколаївській, Сумській, Харківській і Херсонській областях, а також в Автономній Республіці Крим і місті Севастополі.

PISA-2025 в Україні

3-й цикл участі України в PISA (2018, 2022, 2025)

17 регіонів
охоплені
дослідженням

Результати **8962**
учасників і учасниць із

17 березня — 4 травня
2025 року
збирання даних у межах
основного етапу

297

закладів освіти включено до
міжнародної бази
дослідження

Проведено

≈ 1000

сесій оцінювання
в закладах освіти

Проведення PISA-2025 в Україні стало можливим завдяки **співпраці УЦОЯО, Міністерства освіти і науки України й міжнародних партнерів**, які забезпечили організаційну, методичну й фінансову підтримку дослідження.

ОЕСР профінансувала участь України в основних і інноваційній галузях дослідження, а **ЮНІСЕФ Україна** — в оцінюванні з іноземної мови (FLA).

7105

15-річних підлітків

виконували основний тест PISA —
саме їхні результати проаналізовано у звіті*

*Ще 1857 учнів і учениць узяли участь в оцінюванні з іноземної мови.
Їхні результати буде представлено в окремому аналітичному матеріалі

ТИП МІСЦЕВОСТІ

Міська

Сільська

ТИП ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

77,5%

заклади загальної
середньої освіти

14,8%

заклади фахової
передвищої освіти

7,7%

заклади професійної
освіти

КЛАС / КУРС

7-11 класи ЗЗСО

1-2 курси ЗФПО, ЗПО

хлопці

49,2%

дівчата

50,8%

ОСВІТНІЙ ШЛЯХ ПОКОЛІННЯ УЧАСНИКІВ І УЧАСНИЦЬ PISA-2025

2016

1-й клас

початок
навчання

2020

5-й клас

навчання в умовах
пандемії COVID-19

2022

7-й клас

навчання в умовах
повномасштабної війни

2025

участь у PISA

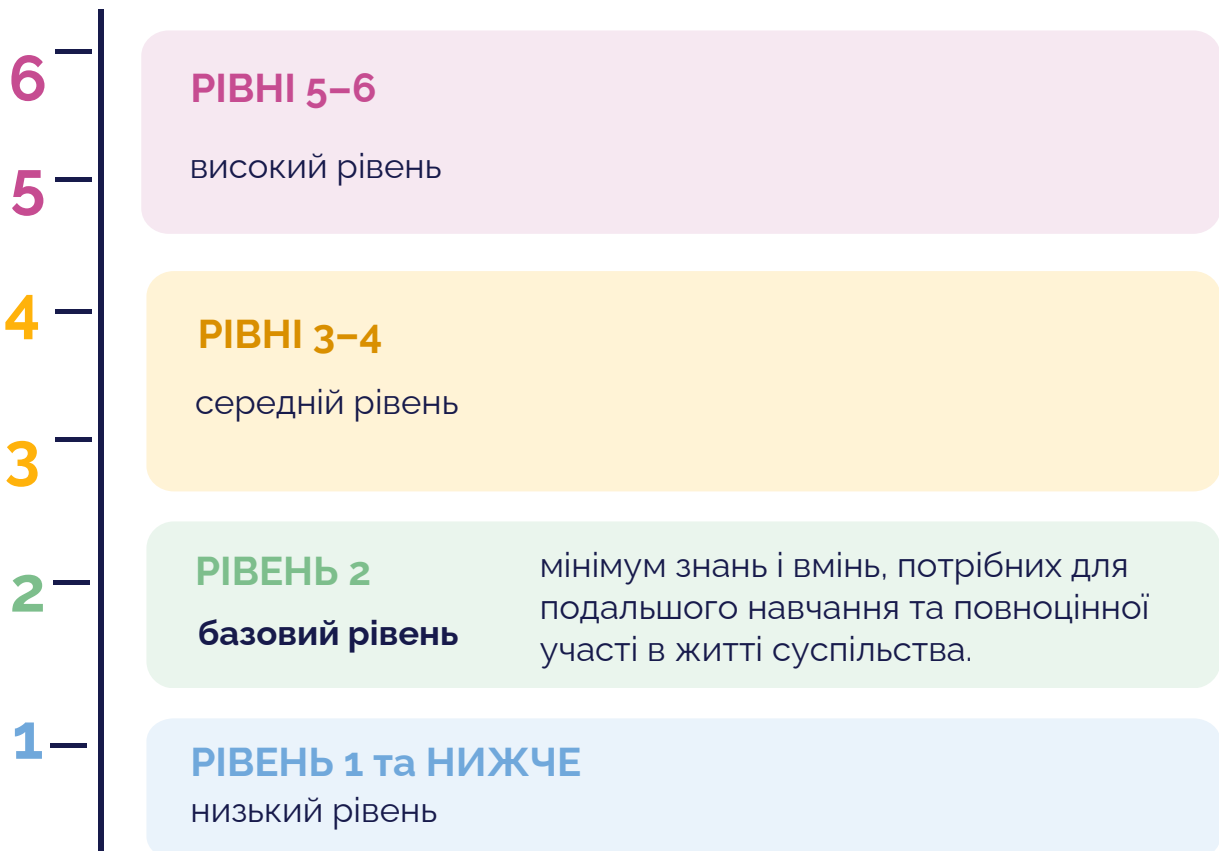
тестування після
тривалих викликів

Підлітки, які взяли участь у дослідженні, не є «поколінням НУШ».

Учасники й учасниці розпочали навчання до системного впровадження реформи в базовій школі. Тому результати PISA-2025 не дають жодної оцінки ефективності НУШ.

Рівні сформованості грамотності

Бальна шкала PISA

Шкалу PISA сформовано так, що середній результат країн ОЕСР у базовому циклі становив близько 500 балів, а стандартне відхилення — близько 100 балів. Приблизно дві третини учнівства країн ОЕСР мають результати в межах 400–600 балів. Шкала не має фіксованих мінімального й максимального значень, хоча результати понад 800 балів трапляються вкрай рідко.

Бали PISA як еквівалент навчання

20
БАЛІВ
PISA $\approx$ **1 УМОВНИЙ РІК НАВЧАННЯ**

Це лише орієнтир для тлумачення різниць, а не універсальна точна міра: річний приріст може відрізнятися між країнами й циклами.

Рівні описують, які знання й уміння демонструє учнівство; межі та зміст рівнів визначено окремо для кожної галузі PISA.

Інтерпретація результатів

Порівняння результатів між циклами

PISA-2018 Найширше територіальне охоплення

Дослідження не проводили в АР Крим, м. Севастополі і на значній частині Донецької і Луганської областей, однак охоплення було ширшим, ніж у 2022 і 2025 роках. Тому зіставляти результати слід обережно.

PISA-2022 18 регіонів України

Для порівняння з 2025 роком дані перераховано для 17 регіонів (без Сумської області).

PISA-2025 17 регіонів України

Результати цілком зіставні з перерахованими результатами 2022 року, натомість порівняння з циклом 2018 року потребує обережності.

Порівняння за соціально-економічним статусом

ESCS індекс економічного, соціального та культурного статусу

ОСВІТА
батьків /
опікунів

ПРОФЕСІЯ
батьків /
опікунів

РЕСУРСИ
вдома

У звіті використовують національні
квартилі ESCS

НИЖНІЙ
КВАРТИЛЬ (25%)
ESCS

учнівство з
несприятливими
передумовами для
навчання

ВЕРХНІЙ
КВАРТИЛЬ (25%)
ESCS

учнівство зі
сприятливими
передумовами для
навчання

Порівняння з референтними країнами

Референтні країни обрано для
змістовного порівняння з Україною з
огляду на подібність соціально-
економічного розвитку або
культурну й історичну спорідненість

БОЛГАРІЯ

ЕСТОНІЯ

СЛОВАЦЬКА
РЕСПУБЛІКА

МОЛДОВА

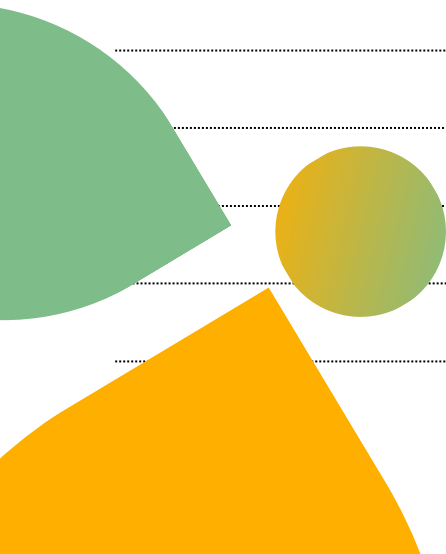
ГРУЗІЯ

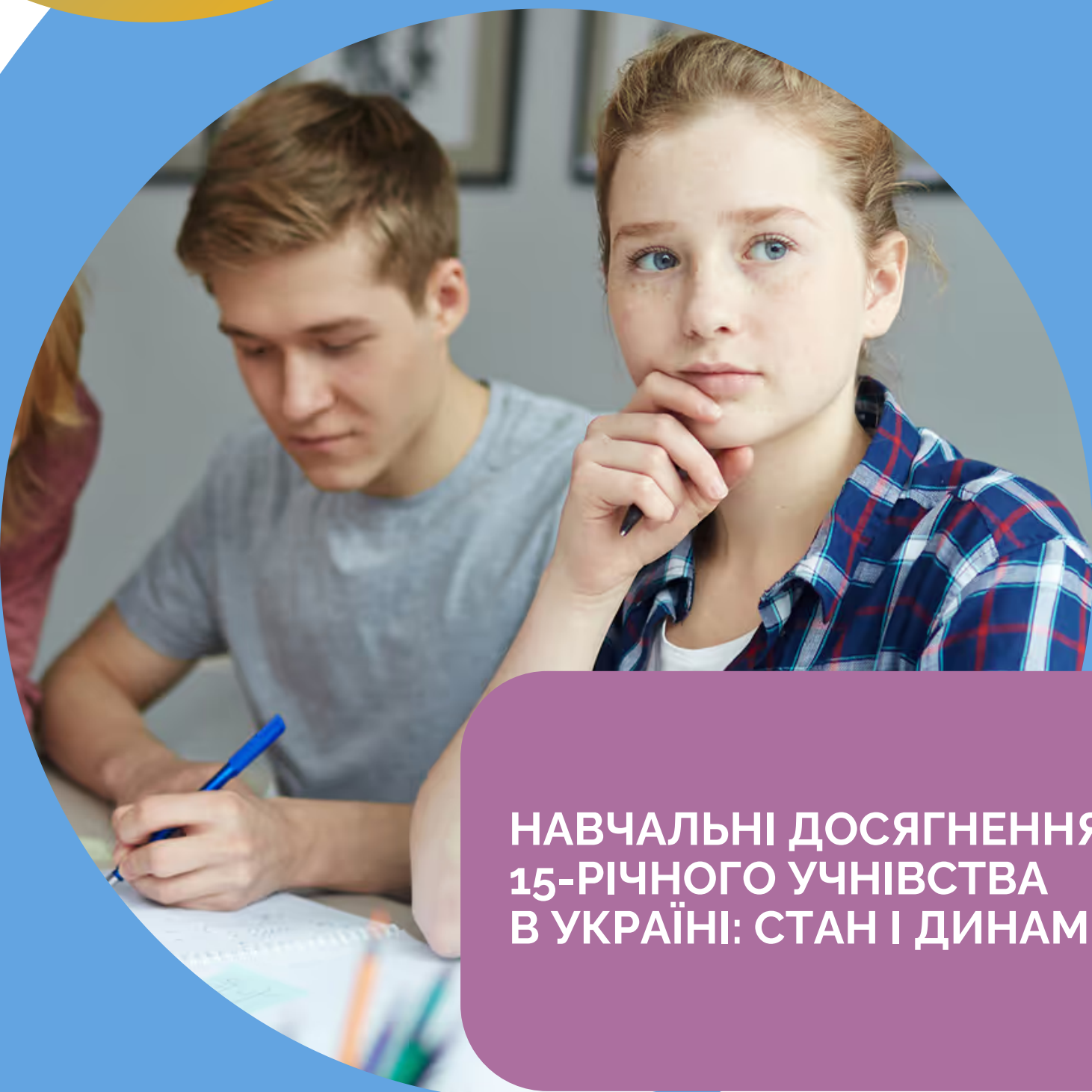
ПОЛЬЩА

Середній показник для країн ОЕСР використовують
як окремий міжнародний орієнтир

ДЛЯ НОТАТОК

2

**НАВЧАЛЬНІ ДОСЯГНЕННЯ
15-РІЧНОГО УЧНІВСТВА
В УКРАЇНІ: СТАН І ДИНАМІКА**

ЗАГАЛЬНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Середні бали
України в PISA-2025

448

природничо-
наукові дисципліни

431

математика

418

читання

Результати України нижчі за
середні за країнами ОЕСР

на 34 бали

на 32 бали

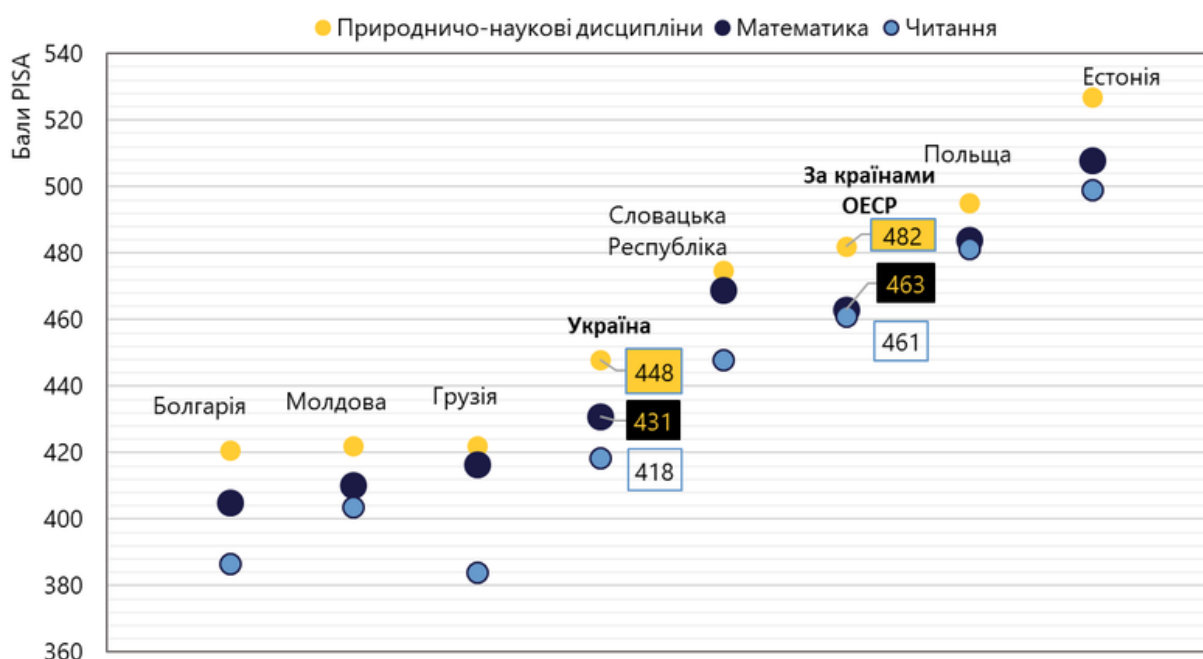
на 43 бали

За стандартами PISA, розрив у балах
між результатами України й середнім показником
для країн ОЕСР приблизно відповідає

1,5 року навчання
природничо-наукових
дисциплін і математики

2 рокам навчання
читання

Україна на тлі референтних країн

Україна випереджає Болгарію, Молдову та Грузію, але поступається
Словацькій Республіці, Польщі та Естонії в усіх трьох галузях.

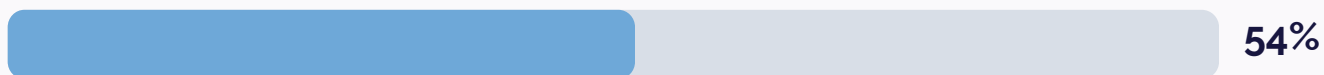
РІВНІ ДОСЯГНЕНЬ

Частка українського учнівства, яке досягло
базового рівня 2 або вищого

Природничо-наукові дисципліни

Математика

Читання

У кожній галузі щонайменше третина учнівства
в Україні не досягає базового рівня

35% — із природничо-наукових дисциплін
46% — з математики **45%** — із читання

Високих рівнів (5 та 6) досягає лише невелика
частка українського учнівства

2,0%

в природничо-
наукових
дисциплінах

2,6%

в математиці

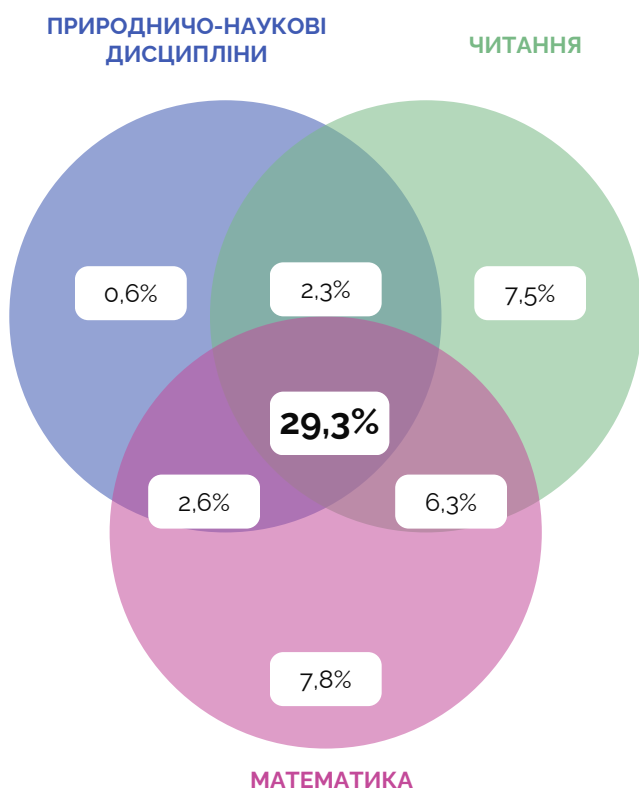
0,7%

в читанні

ПЕРЕТИН РЕЗУЛЬТАТІВ УЧНІВСТВА В ТРЬОХ ОСНОВНИХ ГАЛУЗЯХ PISA

Труднощі в одній галузі часто пов'язані з труднощами в інших.
Високі результати — рідкісні й частіше виявляються в одній галузі.

НИЖЧЕ РІВНЯ 2

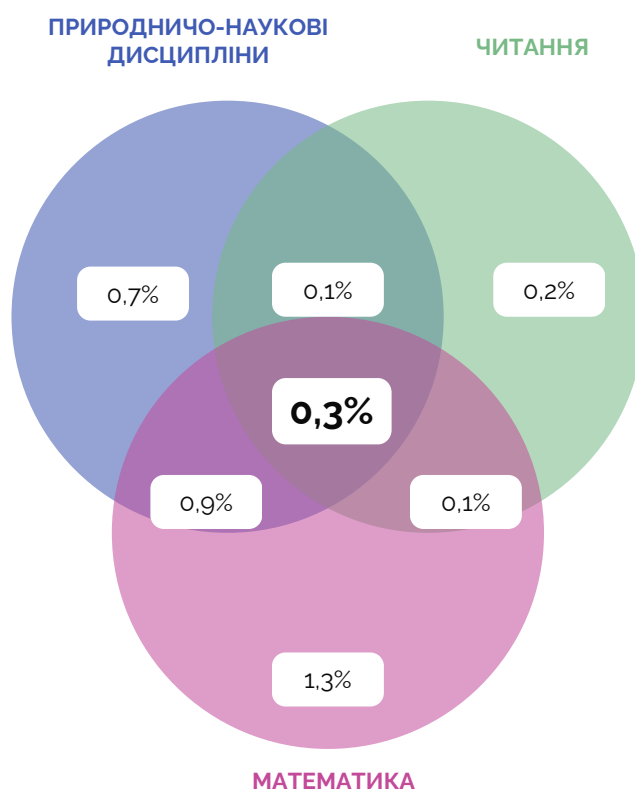

56,4% не досягають базового рівня хоча б в одній галузі

29,3% не досягають базового рівня в усіх трьох галузях

Це понад половина тих, хто має низький результат хоча б з однієї галузі.

РІВЕНЬ 5 І ВИЩЕ

3,6% досягають рівня 5+ хоча б в одній галузі

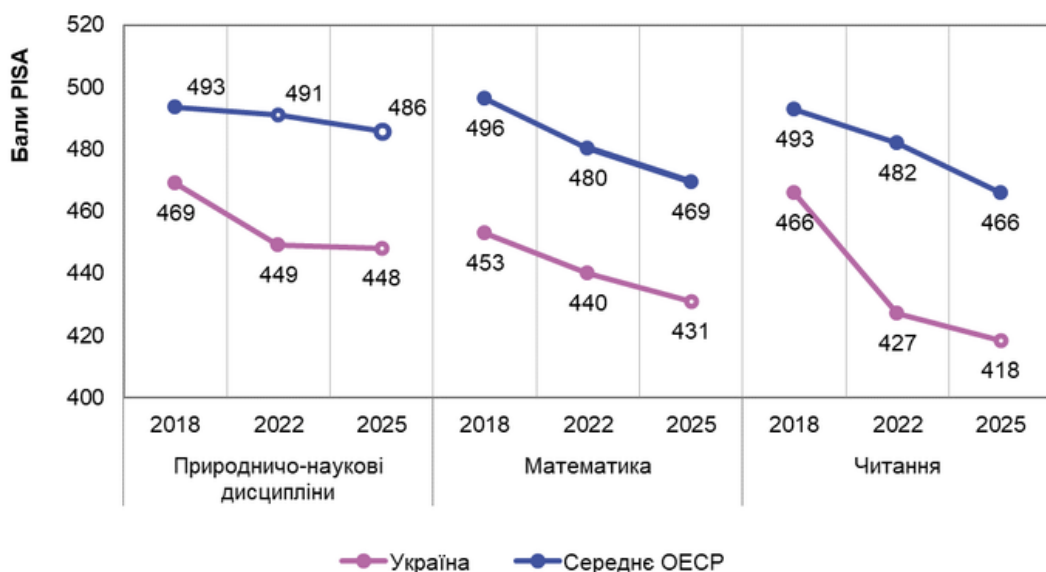
0,3% досягають рівня 5+ в усіх трьох галузях

Більшість високих результатів припадає лише на одну або дві галузі.

ТЕНДЕНЦІЇ В УСПІШНОСТІ МІЖ ЦИКЛАМИ PISA 2018, 2022 ТА 2025 РОКІВ

Після різкого падіння між 2018 і 2022 роком результати українського учнівства **стабілізувалися**, але ще **не відновилися**.

2022 → 2025 у жодній із трьох галузей PISA зміни в успішності українських підлітків не є статистично значущими

На рисунку незаповненими кружечками позначено результати, для яких відмінність порівняно з попереднім циклом PISA не є статистично значущою.

Примітка. Для аналізу тенденцій середнє ОЕСР обчислено за даними 23 країн, які брали участь у всіх циклах PISA, включених до порівняння. Тому воно відрізняється від середнього за всіма країнами ОЕСР — учасницями PISA-2025, наведеного на інших рисунках.

ПОРІВНЯНО З 2018 РОКОМ

- 21** бал з природничо-наукових дисциплін
- 22** бали з математики
- 48** балів із читання

ВАЖЛИВО

Порівнювати 2018 рік із 2022 і 2025 роками потрібно обережно через різне територіальне охоплення. Дані 2022 і 2025 років є зіставними.

ЩО ОЗНАЧАЮТЬ ДАНІ?

Стабілізація — не відновлення

У 2025 році середні результати залишаються нижчими, ніж у 2018-му, особливо в галузі читання.

Розрив із середнім для країн ОЕСР зберігається

Із природничо-наукових дисциплін він дещо скоротився через більше зниження показника ОЕСР, а не через поліпшення результатів України.

ГЕНДЕРНІ ВІДМІННОСТІ В УСПІШНОСТІ

Різниця в середніх балах між хлопцями й дівчатами

Природничо-наукові дисципліни

+4 бали

на користь дівчат
статистично незначущо

Математика

+8 балів

на користь хлопців
статистично значущо

Читання

+32 бали

на користь дівчат
статистично значущо

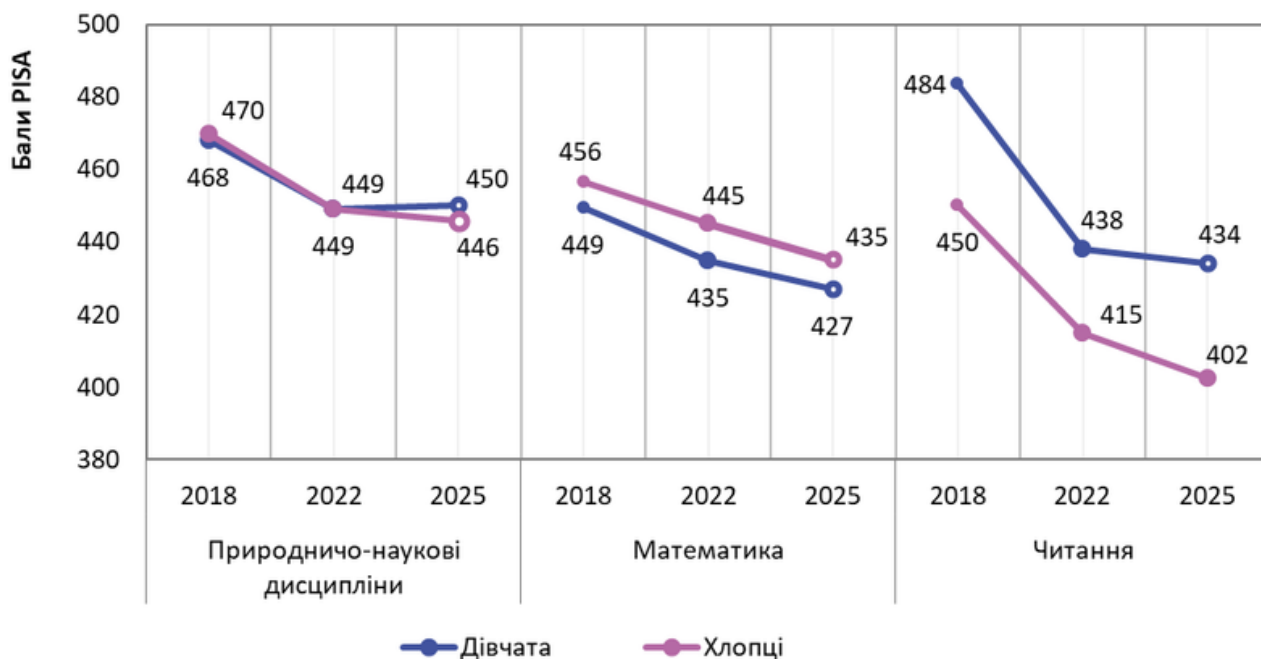
Тенденції в успішності хлопців і дівчат

PISA-2022 → PISA-2025

У природничо-наукових дисциплінах і математиці значущих змін у жодній групі не було. У читанні результати хлопців знизилися з 415 до 402 балів, а розрив із дівчатами збільшився із 23 до 32 балів.

PISA-2018 → PISA-2025

Результати і дівчат, і хлопців нижчі в усіх трьох галузях. Найбільше падіння — у читанні.

На рисунку незаповненими кружечками позначено результати, для яких відмінність порівняно з попереднім циклом PISA не є статистично значущою.

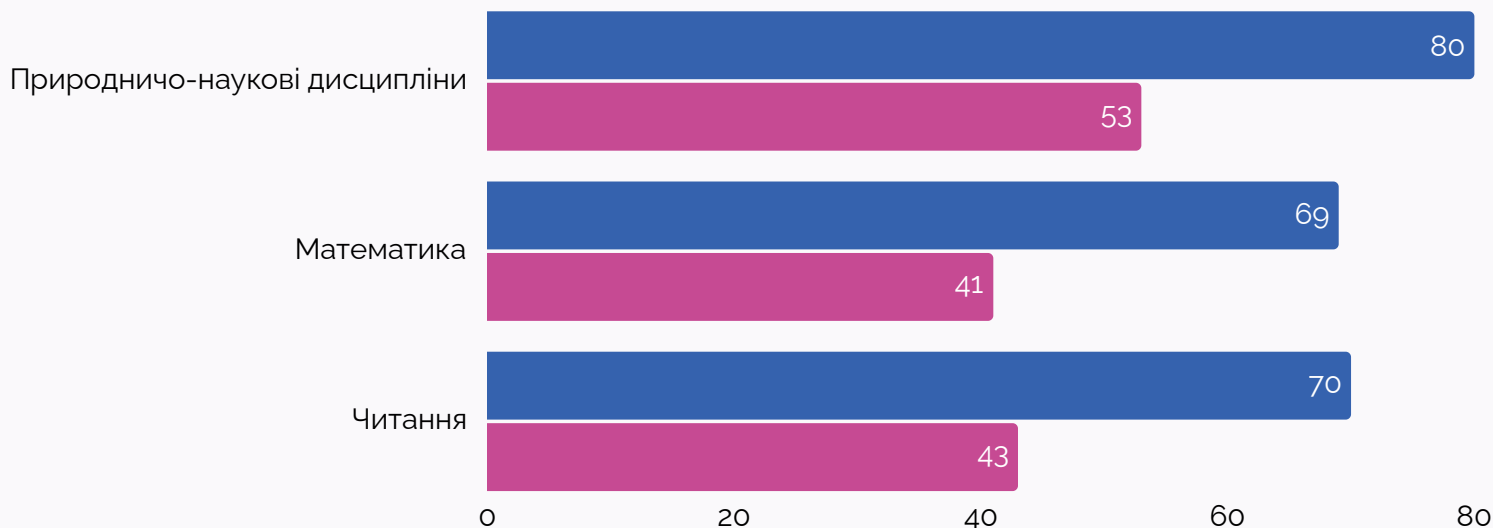
ВІДМІННОСТІ В УСПІШНОСТІ ЗА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ СТАТУСОМ

Що сприятливіші передумови для навчання —
то вищі результати

Частка учнівства, яке досягло базового рівня 2 або вищого, %

● Сприятливі передумови для навчання

● Несприятливі передумови для навчання

РОЗРИВ У ПРИРОДНИЧО-НАУКОВІЙ ГАЛУЗІ

66 балів між учнівством зі сприятливими та несприятливими передумовами для навчання (у середньому для країн ОЕСР — 85 балів)

АКАДЕМІЧНА СТІЙКІСТЬ

15% учнівства з несприятливими передумовами для навчання досягає високих результатів в природничо-наукових дисциплінах в Україні (у середньому для країн ОЕСР — 12%)

Між **2018 і 2025** роком розрив в Україні між учнівством зі сприятливими та несприятливими передумовами для навчання **зменшився в усіх трьох галузях**, але статистично значущо — лише в галузі математики та читання.

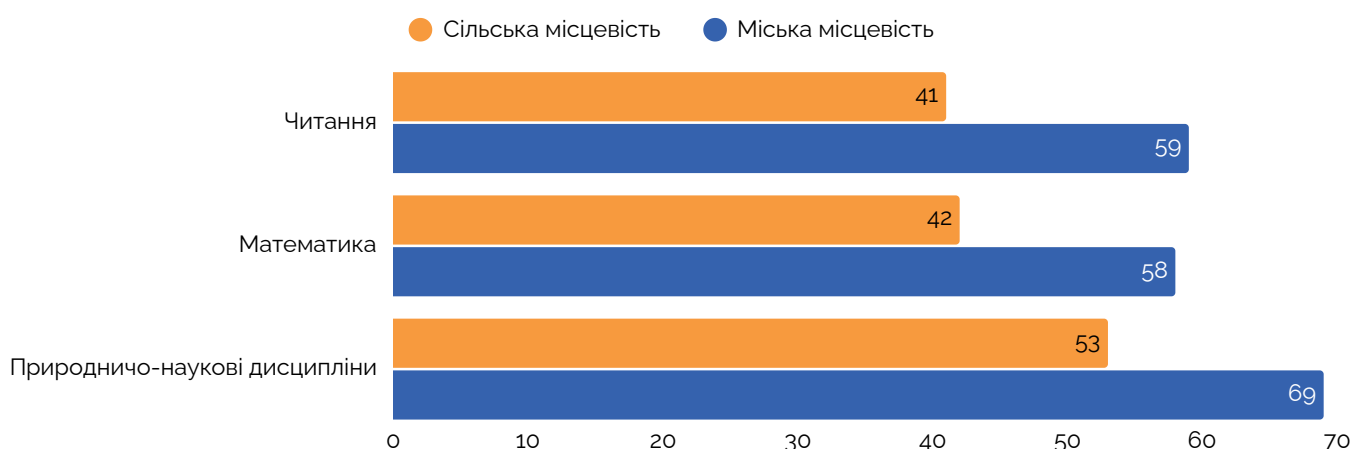
Зменшення розриву відбулося переважно через погіршення успішності більш забезпеченої групи учнівства, а не завдяки покращенню результатів менш забезпеченої.

ВІДМІННОСТІ В УСПІШНОСТІ ЗА МІСЦЕВІСТЮ РОЗТАШУВАННЯ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Що більший населений пункт —
то вищі результати учнівства

Основний розрив проходить між селами й селищами, з одного боку, та великими містами — з іншого.

Частка учнівства, яке досягло базового рівня 2 або вищого, %

У сільській місцевості базового рівня не досягає майже половина учнівства з природничо-наукових дисциплін і близько трьох п'ятих — з математики й читання.

РОЗРИВ МІЖ СЕЛОМ І ВЕЛИКИМ МІСТОМ

61–68

балів PISA
залежно від
галузі

61 — математика;
65 — природничо-наукові дисципліни;
68 — читання

МАСШТАБ ВІДМІННОСТЕЙ

≈ 3

роки навчання —
орієнтовний еквівалент
розриву в успішності
учнівства з великих міст і
сіл / селищ

ДИНАМІКА МІЖ ЦИКЛАМИ

Після суттєвого зниження між 2018 і 2022 роком у 2025 році результати більшості груп загалом стабілізувалися. Єдина статистично значуща зміна — **зниження результату з математики у великих містах** із 501 до 460 балів.

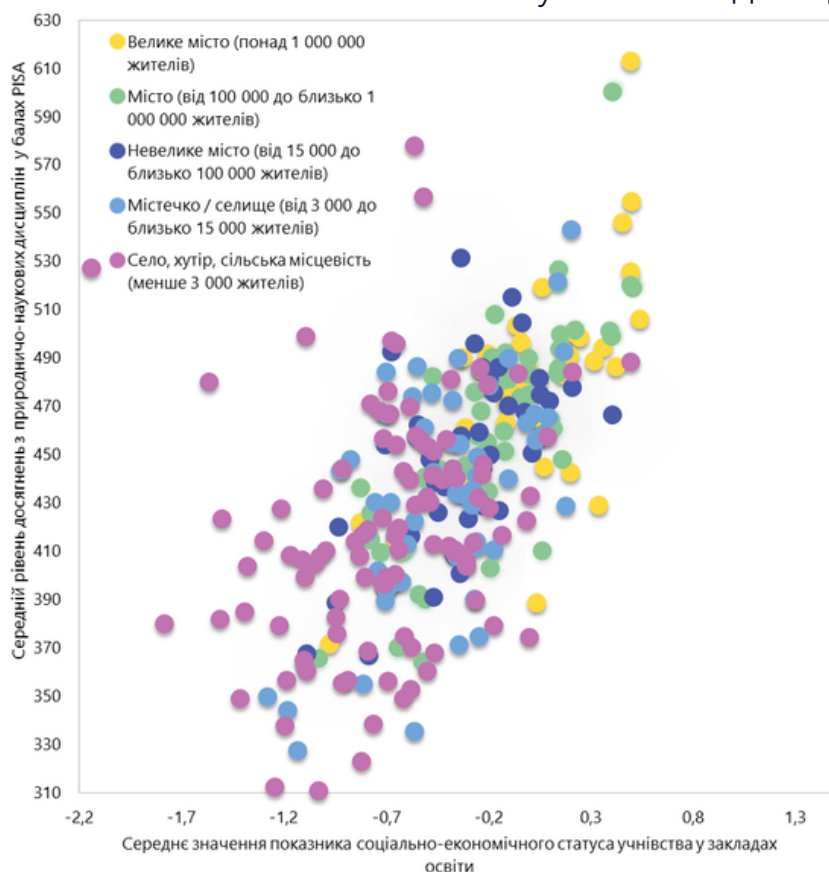
ВІДМІННОСТІ В УСПІШНОСТІ ЗА ТИПОМ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Тип закладу освіти пов'язаний
із результатами учнівства, але не визначає їх

Середній бал із природничо-наукових дисциплін

Заклади професійної освіти		377 балів
Заклади фахової передвищої освіти		449 балів
Заклади загальної середньої освіти		454 бали

Результат — від поєднання чинників

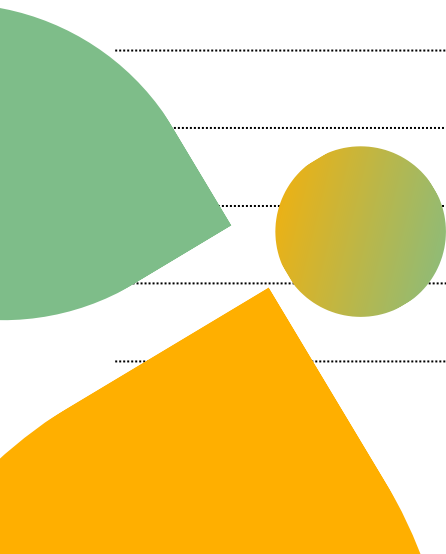
Успішність із природничо-наукових дисциплін і соціально-економічний статус закладу освіти, за типом місцевості, де заклад освіти розташований

Відмінності не можна пояснювати лише місцевістю або типом закладу освіти. За середніми показниками заклади професійної освіти мають нижчі результати, однак важливу роль відіграє і соціально-економічний склад учнівства: вищий середній ESCS закладу освіти зазвичай пов'язаний з вищою успішністю.

Водночас жоден із цих чинників не визначає результату повністю. Навіть заклади одного типу, розташовані в подібній місцевості та з близьким середнім ESCS, можуть мати різні результати. Деякі сільські заклади випереджають чимало міських.

Отже, успішність залежить від поєднання соціально-економічних передумов та інших особливостей освітнього середовища.

ДЛЯ НОТАТОК

3

РЕЗУЛЬТАТИ УКРАЇНСЬКОГО
УЧНІВСТВА ЗА ШКАЛАМИ Й
ПІДШКАЛАМИ ПРИРОДНИЧО-
НАУКОВОЇ ГРАМОТНОСТІ

РАМКА ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ОСВІТИ PISA-2025

ШИРШЕ РОЗУМІННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ОСВІТИ

Оновлена рамка PISA-2025* розглядає результати природничо-наукової освіти ширше, ніж у попередніх циклах дослідження. Вона охоплює **природничо-наукові та енвайронментологічні компетентності**, природничо-наукову ідентичність і готовність діяти в ситуаціях, пов'язаних із наукою, технологіями, довкіллям і сталим розвитком.

**Рамковий документ із природничо-наукової освіти PISA-2025*

ЛОГІКА ІНСТРУМЕНТІВ PISA

ЗНАННЯ × КОМПЕТЕНТНОСТІ × КОНТЕКСТИ ЗАСТОСУВАННЯ

PISA оцінює здатність використовувати природничо-наукове знання для пояснення, оцінювання й ухвалення рішень, а не лише для відтворення навчального матеріалу.

Шкали та підшкали природничо-наукової грамотності

ШКАЛА ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ГРАМОТНОСТІ

Узагальнений рівень грамотності (інтегрує всі компетентності учнівства)

Підшкала «Пояснювати явища науково»

Застосування наукових знань для пояснення явищ природи та технологій, побудови прогнозів і моделей, розуміння механізмів природних процесів

Підшкала «Оцінювати дизайни для наукових досліджень»

Розуміння дослідницького процесу, оцінювання дизайну дослідження, критична інтерпретація даних і доказів

Підшкала «Оцінювати наукову інформацію для прийняття рішень»

Оцінювання достовірності інформації, аналіз доказів, виявлення логічних хиб та обґрунтування рішень у повсякденних ситуаціях

ШКАЛА ЕНВАЙРОНМЕНТОЛОГІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ

Застосування природничо-наукових знань для вирішення екологічних проблем, підтримання сталого розвитку та усвідомленої взаємодії людини із системами Землі

РЕЗУЛЬТАТИ УКРАЇНСЬКОГО УЧНІВСТВА ЗА ШКАЛАМИ ТА ПІДШКАЛАМИ ГАЛУЗІ

Середні бали PISA-2025

448 загальна шкала природничо-наукової грамотності

447 шкала енвайронментологічної грамотності

455 підшкала «Пояснювати явища науково»

443 підшкала «Оцінювати дизайни для наукового дослідження»

443 підшкала «Оцінювати наукову інформацію для прийняття рішень»

Середні бали дають змогу порівнювати країни в межах однієї підшкали, але не підшкали між собою. Для цього використано стандартизовані оцінки відносно результатів усіх країн-учасниць PISA-2025.

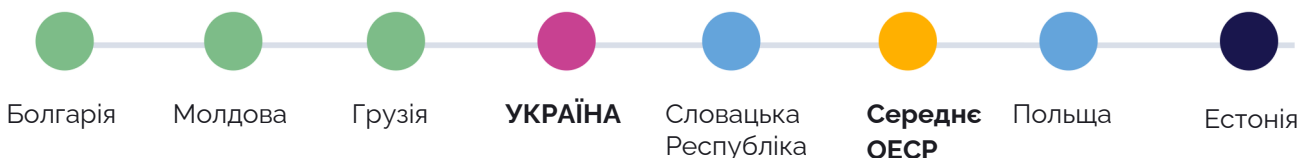
Профіль України

Відносно сильніший складник: **Пояснювати явища науково**

Проміжна позиція: **Оцінювати наукову інформацію для прийняття рішень**

Відносно слабший складник: **Оцінювати дизайни для наукового дослідження**

Міжнародне порівняння

За всіма шкалами та підшкалами найвищі результати серед референтних країн має Естонія. Польща, Словацька Республіка та в середньому країни ОЕСР розташовані вище України; Болгарія, Грузія і Молдова — нижче за більшістю шкал і підшкал.

РІВНІ ДОСЯГНЕНЬ ЗА ШКАЛАМИ ТА ПІДШКАЛАМИ ГАЛУЗІ

Частка учнівства, яке досягло базового рівня 2 або вищого

Загальна шкала природничо-наукової грамотності

Підшкала "Пояснювати явища науково"

Підшкала "Оцінювати дизайни для наукового дослідження"

Підшкала "Оцінювати наукову інформацію для прийняття рішень"

Шкала енвайронментологічної грамотності

ЩО ВМІЄ УЧНІВСТВО, ЯКЕ ДОСЯГЛО БАЗОВОГО РІВНЯ 2

- пояснювати прості знайомі явища та відрізняти наукове пояснення від ненаукового;
- інтерпретувати нескладні зв'язки в даних і знаходити докази на графіку або в таблиці;
- оцінювати прості елементи дослідницького дизайну й застосовувати базові критерії для визначення достовірності джерела.

≈ 2% ДОСЯГАЮТЬ РІВНІВ 5–6

Лише невелика частина учнівства може

- будувати й оцінювати складні пояснення;
- критично аналізувати дизайн дослідження і дані;
- оцінювати надійність джерел;
- обґрунтовувати рішення в менш знайомих або складних контекстах.

ЗА КОЖНОЮ ШКАЛОЮ ТА ПІДШКАЛОЮ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ГРАМОТНОСТІ БІЛЬШ НІЖ ТРЕТИНА УЧНІВСТВА НЕ ДОСЯГАЄ БАЗОВОГО РІВНЯ.

ВІДМІННОСТІ В УСПІШНОСТІ ЗА СТАТТЮ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ ПЕРЕДУМОВАМИ

Загальна різниця в успішності дівчат і хлопців невелика, натомість розриви в навчальних досягненнях через різницю в соціально-економічних передумовах є значними за всіма складниками природничо-наукової грамотності.

Відмінності за статтю

+4 бали

на користь дівчат за загальною шкалою природничо-наукової грамотності, але різниця не є значущою

Хлопці дещо краще

виконують завдання на пояснення явищ. Різниця невелика й статистично незначуща.

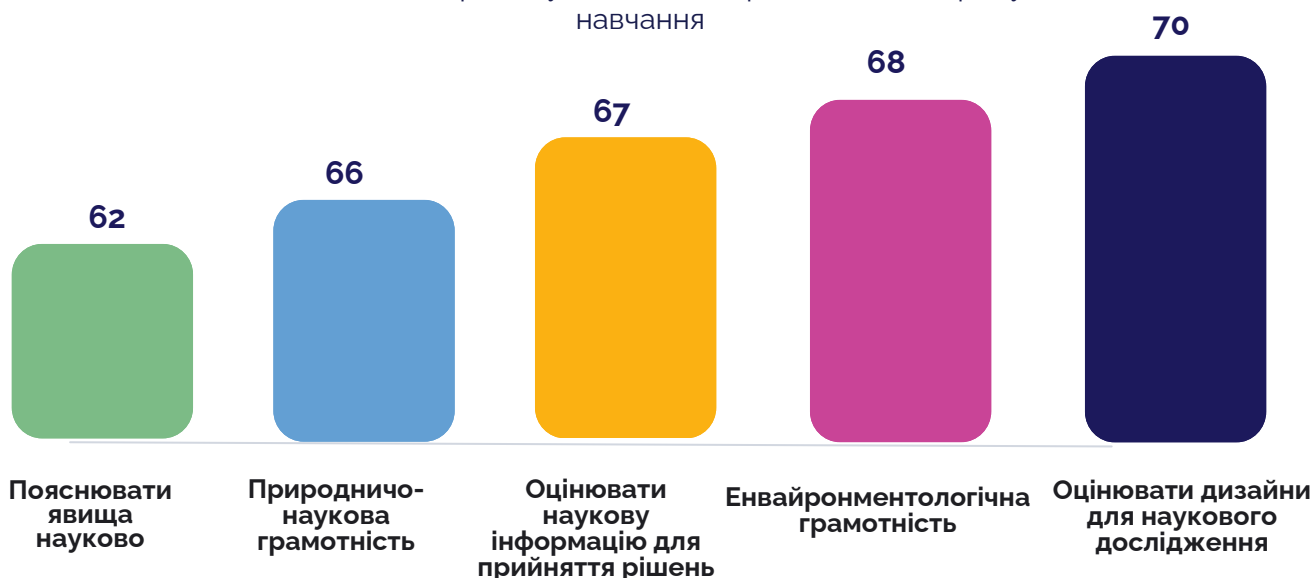
Дівчата помітно краще

оцінюють і використовують наукову інформацію (**+16 балів**) і виконують завдання енвайронментологічного змісту (**+9 балів**).

Відмінності за соціально-економічними передумовами

Учні з більш сприятливими соціально-економічними передумовами мають вищі результати за всіма шкалами й підшкалами природничо-наукової галузі. Розриви становлять від 62 до 70 балів.

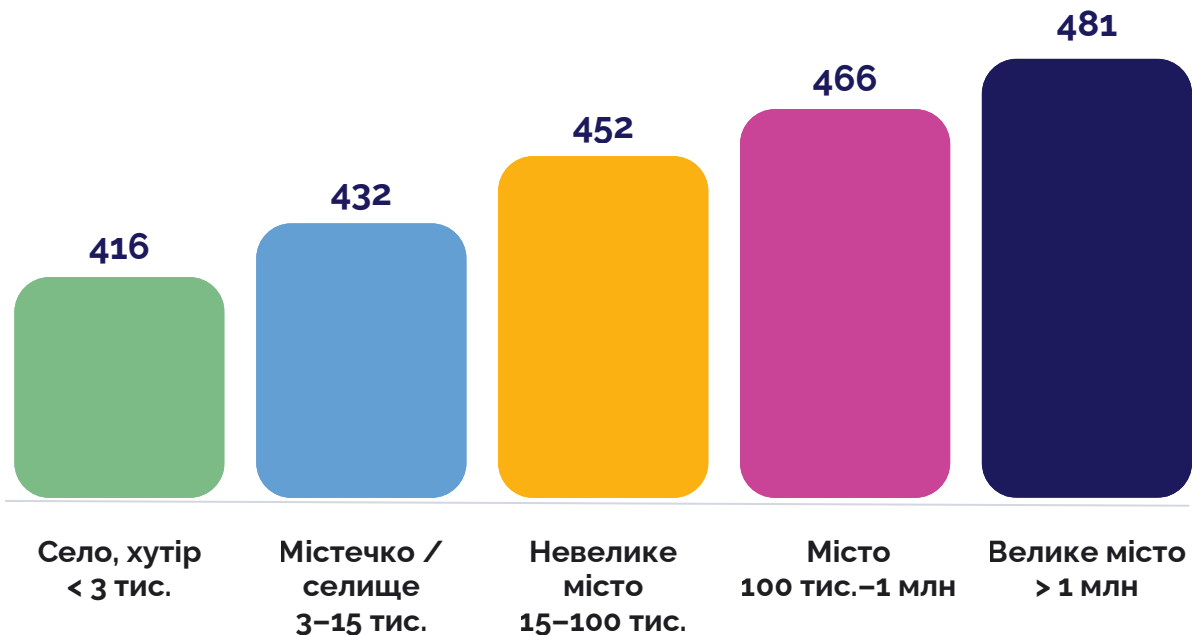
Різниця в балах PISA на користь учнів з більш сприятливими передумовами для навчання

ВІДМІННОСТІ В УСПІШНОСТІ ЗА ТИПОМ МІСЦЕВОСТІ ТА ТИПОМ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Відмінності за типом місцевості

Середній бал за загальною шкалою природничо-наукової грамотності

Учнівство з більших населених пунктів демонструє вищі результати за всіма складниками природничо-наукової грамотності: середні бали послідовно зростають від сільської місцевості до великих міст.

Відмінності за типом закладу освіти

За всіма шкалами та підшкалами природничо-наукової грамотності простежується однакова тенденція: найвищі результати має учнівство закладів загальної середньої освіти, найнижчі — закладів професійної освіти.

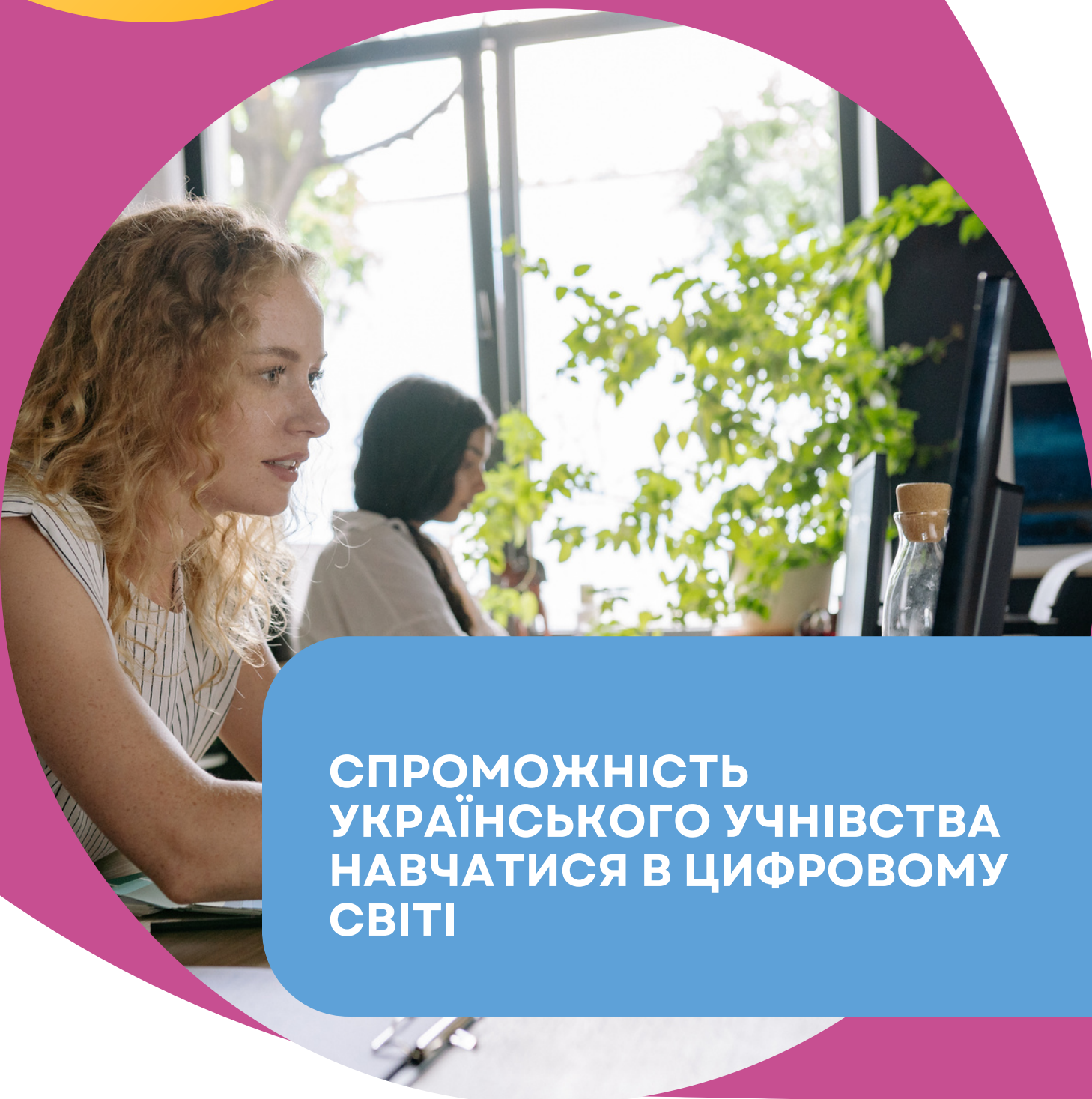
Заклади професійної освіти

Заклади фахової передвищої освіти

Заклади загальної середньої освіти

Тип закладу освіти пов'язаний передусім із загальним рівнем природничо-наукової успішності: вищі результати демонструє учнівство закладів загальної середньої і фахової передвищої освіти, а найнижчі — закладів професійної освіти. Водночас ці відмінності не слід тлумачити як прямий ефект типу закладу: вони частково можуть відображати різний соціально-економічний склад учнівства.

4

**СПРОМОЖНІСТЬ
УКРАЇНСЬКОГО УЧНІВСТВА
НАВЧАТИСЯ В ЦИФРОВОМУ
СВІТІ**

РАМКА ОЦІНЮВАННЯ PISA-2025 У ГАЛУЗІ «НАВЧАННЯ В ЦИФРОВОМУ СВІТІ»

Оцінювання в галузі «Навчання в цифровому світі» спрямоване на те, щоб з'ясувати, наскільки 15-річні учні та учениці здатні не лише користуватися цифровими технологіями, а й застосовувати їх для навчання, дослідження та розв'язання проблем.

ЛОГІКА ІНСТРУМЕНТІВ ОЦІНЮВАННЯ

ПОПЕРЕДНІ ЗНАННЯ × НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ × ОБЧИСЛЮВАЛЬНІ ПРАКТИКИ

ОСНОВНА ШКАЛА — «ЗАСТОСУВАННЯ ОБЧИСЛЮВАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ (ОМ) ДЛЯ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ»

Вимірює здатність вирішувати проблеми через програмування і цифрове моделювання. Учні та учениці мають показати, як вони аналізують дані й працюють із цифровими об'єктами: створюють, тестують і вдосконалюють алгоритми чи програми.

ОСНОВНА ШКАЛА ДЕТАЛІЗОВАНА ЧЕРЕЗ ДВІ ПІДШКАЛИ:

ПІДШКАЛА МОДЕЛЮВАННЯ

Оцінює вміння створювати комп'ютерні моделі явищ і досліджувати їх. Учень / учениця має працювати з моделлю як з інструментом: змінювати її параметри, знаходити зв'язки між змінними, проводити експерименти й робити прогнози на основі отриманих даних.

ПІДШКАЛА ПРОГРАМУВАННЯ

Оцінює вміння створювати послідовності команд для виконання завдань, знаходити й виправляти помилки та покращувати алгоритми. Тут програмування — це не знання конкретної мови коду, а алгоритмічне мислення: здатність розбити завдання на кроки, скласти план дій, протестувати його й удосконалити.

ОКРЕМА ШКАЛА

ПОПЕРЕДНІ ЗНАННЯ ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ ПРАКТИК

Оцінює стартовий досвід роботи учнівства в цифровому середовищі: їхні базові навички з алгоритмів, програмування і роботи з моделями. Цей показник допомагає зрозуміти результати тестування, адже попередній досвід полегшує виконання завдань, хоча й не повністю визначає здатність учня / учениці навчатися та адаптувати рішення в процесі.

Щоб показати свою спроможність навчатися в цифровому світі, учні й учениці виконували одногодинний тест, що складався з двох 30-хвилинних модулів

Моделювання

```
graph LR; Start([Початок]) --> Intro[Вступ + демонстрація  
(5 завдань, 5 хв.)]; Intro --> Training[Етап «Тренування»  
(вбудований посібник і 3–4 інтерактивні завдання, 15 хв.)]; Training --> Reflection1[Рефлексія 1  
(1 хв.)]; Reflection1 --> Application[Застосування  
(1–2 інтерактивні завдання, 8 хв.)]; Application --> Reflection2[Рефлексія 2  
(1 хв.)]; Reflection2 --> End([Кінець]);
```

Будова модуля «Навчання в цифровому світі»

Початок

Опрацьовані приклади і зворотний зв'язок

Розв'язки з етапу «Тренування» і зворотний зв'язок

Вступ + демонстрація
(5 завдань, 5 хв.)

Етап «Тренування»
(вбудований посібник і 3–4 інтерактивні завдання, 15 хв.)

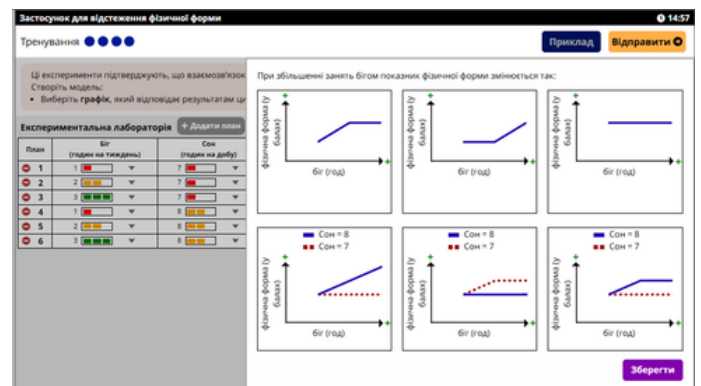
Рефлексія 1
(1 хв.)

Застосування
(1–2 інтерактивні завдання, 8 хв.)

Рефлексія 2
(1 хв.)

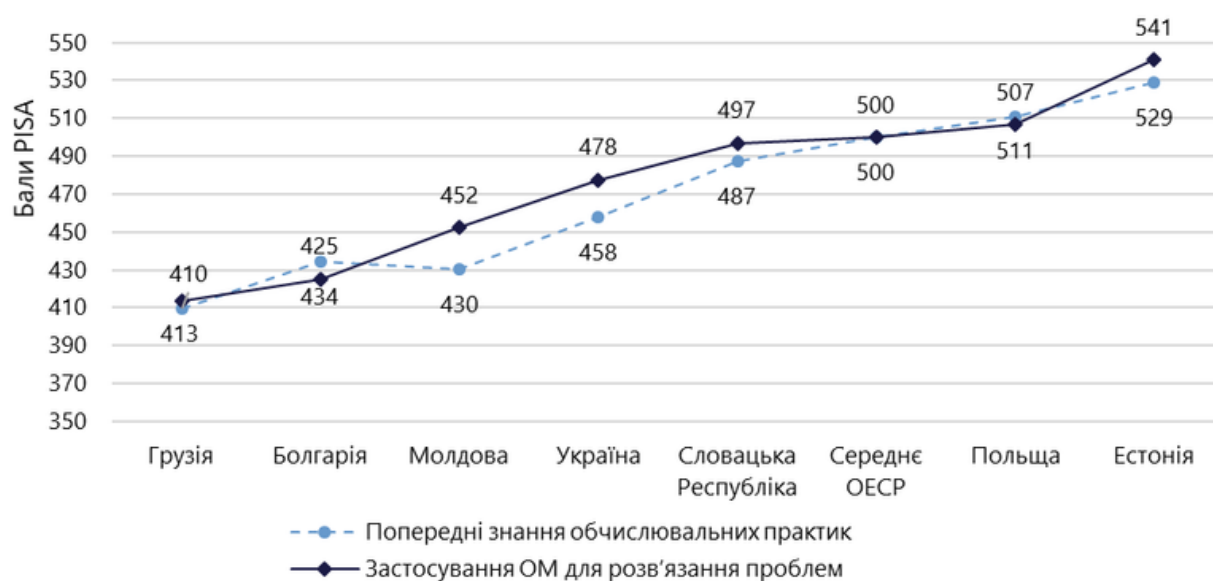
Кінець

Зразок завдання на моделювання (етап тренування)

ЗАГАЛЬНІ РЕЗУЛЬТАТИ Й ПРОФІЛЬ ОБЧИСЛЮВАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ

478 **СЕРЕДНІЙ РЕЗУЛЬТАТ УКРАЇНИ ЗА ОСНОВНОЮ ШКАЛОЮ**
На **22 бали** нижче за середній показник для країн ОЕСР (500 балів).

Україна має вищий середній результат, ніж Молдова, Болгарія і Грузія, але нижчий, ніж Словачька Республіка, Польща й Естонія.

ПРОФІЛЬ УКРАЇНИ

ПРОГРАМУВАННЯ — ВІДНОСНО СИЛЬНІШИЙ СКЛАДНИК

478 балів за підшкалою «Програмування» проти **473 балів** за підшкалою «Моделювання». Тобто українське 15-річне учнівство дещо краще працює з алгоритмічними рішеннями, ніж із моделями, змінними та зв'язками між ними.

НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ

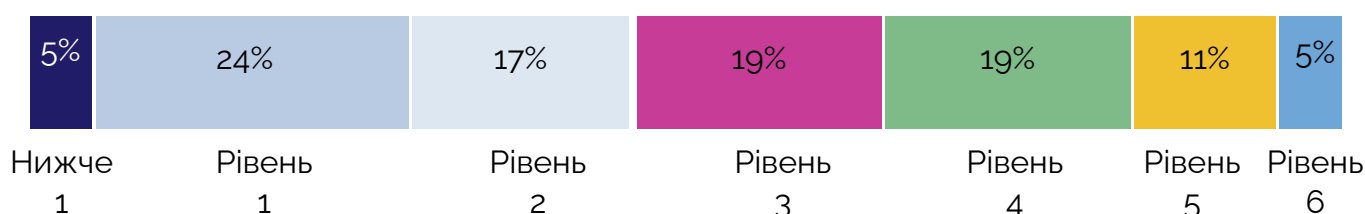
За шкалою попередніх знань обчислювальних практик Україна має **458 балів**. Вищий результат за основною шкалою може свідчити, що частина учнівства ефективно використовує інструкції, приклади та зворотний зв'язок безпосередньо під час роботи.

РІВНІ ДОСЯГНЕНЬ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯ ОБЧИСЛЮВАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ

На відміну від традиційних галузей PISA, для шкали застосування OM базового рівня не визначено. Натомість *рівень 3* вважають змістовним орієнтиром, на якому учнівство вже демонструє достатньо сформовані вміння для подальшого просування.

За 6-рівневою загальною шкалою застосування OM для розв'язання проблем результати українського учнівства розподілилися так

54% ДОСЯГАЮТЬ РІВНЯ 3 АБО ВИЩИХ
46% залишаються нижче цього орієнтира

ЩО ВМІЄ УЧНІВСТВО НА РІВНІ 3

- поєднувати різні операції та структури управління;
- створювати функційні, хоч і не завжди оптимальні, програми або моделі;
- формувати гіпотези, проводити контрольовані експерименти й виявляти прості зв'язки між змінними.

РОЗВИНЕНІ ВМІННЯ

35%

ДОСЯГАЮТЬ РІВНІВ 4–6 В УКРАЇНІ
проти 47% у середньому для країн ОЕСР.

16%

ДОСЯГАЮТЬ НАЙВИЩИХ РІВНІВ 5–6 В УКРАЇНІ
проти 26% у середньому для країн ОЕСР.

Це означає, що вони вміють створювати ефективні алгоритмічні рішення, будувати й налагоджувати складні моделі, систематично аналізувати дані та прогнозувати поведінку систем.

**Рівня 3 або вищих
досягають**

52% за підшкалою «Моделювання»
54% за підшкалою «Програмування»

ВІДМІННОСТІ В УСПІШНОСТІ ЗА СТАТТЮ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ ПЕРЕДУМОВАМИ

Хлопці мають вищі середні результати, однак гендерний розрив найбільше проявляється серед учнівства з високими досягненнями. Соціально-економічні відмінності є системними в усьому розподілі результатів.

Відмінності за статтю

Серед найслабшого учнівства (10-й процентиль) різниця в Україні невелика й статистично незначуща (6 балів), а серед найсильнішого (90-й процентиль) вона сягає 30 балів на користь хлопців.

Відмінності за соціально-економічними характеристиками

РОЗРИВ МІЖ КРАЙНІМИ КВАРТИЛЬНИМИ ІНТЕРВАЛАМИ ESCS

Учнівство зі сприятливішими передумовами для навчання має на 51 бал вищий середній результат. Рівня з або вищих досягають 67% цієї групи проти 43% учнівства з несприятливими передумовами.

Різниця в балах PISA на користь учнівства зі сприятливими передумовами для навчання

Водночас в Україні 16% соціально-економічно вразливого учнівства демонструють високі результати. Цей показник подібний до середнього для країн ОЕСР (15%).

ВІДМІННОСТІ В УСПІШНОСТІ ЗА ТИПОМ МІСЦЕВОСТІ ТА ТИПОМ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Відмінності за типом місцевості

Середній бал за загальною шкалою застосування ОМ для розв'язання проблем

Середні результати послідовно зростають від сільської місцевості до великих міст. Різниця між крайніми групами становить 56 балів.

Після врахування соціально-економічного статусу учнівства й закладів освіти різниця зменшується. Отже, вона пов'язана не лише з урбанізацією, а й із доступністю освітніх і цифрових ресурсів та іншими можливостями для навчання.

Відмінності за типом закладу освіти

Середній бал за загальною шкалою застосування ОМ для розв'язування проблем

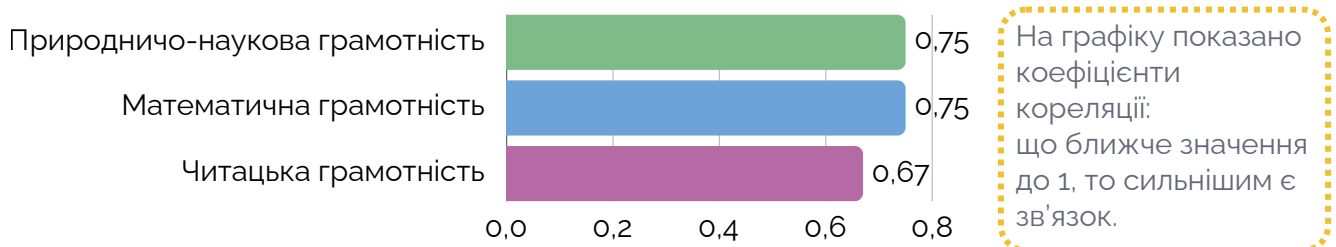
Найнижчі результати демонструє учнівство закладів професійної освіти; заклади фахової передвищої освіти мають проміжний результат, близький до закладів загальної середньої освіти.

Тип закладу не варто тлумачити як прямий чинник успішності учнівства: відмінності частково відображають освітні траєкторії, попередній досвід і соціально-економічний склад учнівства.

ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ГАЛУЗЯМИ PISA Й ВІДНОСНА СИЛА УКРАЇНИ

Застосування обчислювального мислення (ОМ) для розв'язання проблем тісно пов'язане з академічною успішністю, але не зводиться до неї: шкала вимірює окремий набір умінь працювати ітеративно, створювати й удосконалювати цифрові рішення.

Наскільки тісно результати щодо застосування
ОМ пов'язані з результатами в інших галузях PISA

Результат із застосування ОМ вищий за очікуваний

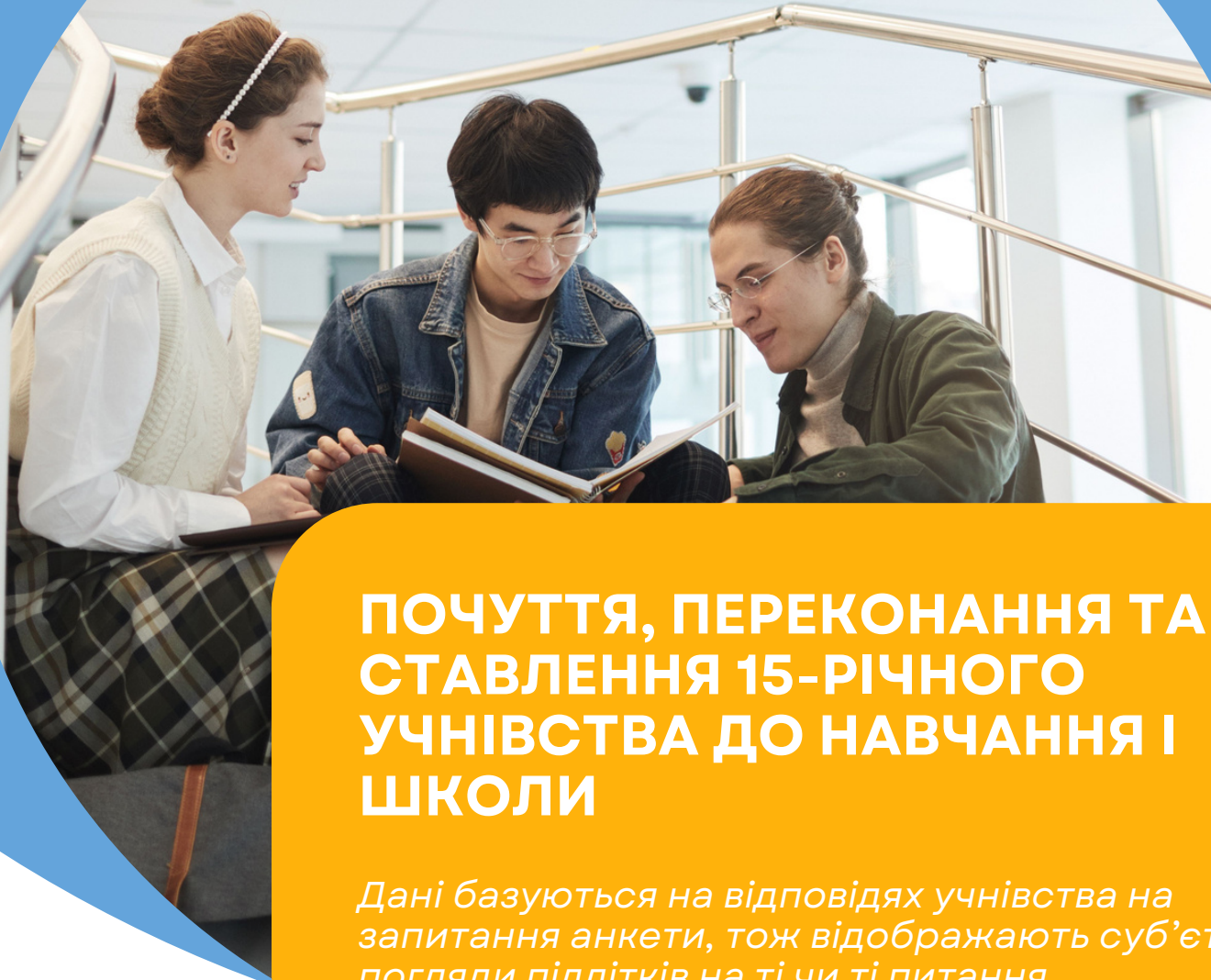

≈60%

українського учнівства отримали за шкалою застосування ОМ для розв'язання проблем вищі бали, ніж можна було б очікувати з огляду на їхні результати в інших галузях PISA.

Це робить застосування ОМ для розв'язання проблем відносно сильнішою складовою профілю України, але не означає високого рівня в міжнародному порівнянні: середній результат України (478 балів) нижчий за середній показник для країн ОЕСР (500 балів).

5

ПОЧУТТЯ, ПЕРЕКОНАННЯ ТА СТАВЛЕННЯ 15-РІЧНОГО УЧНІВСТВА ДО НАВЧАННЯ І ШКОЛИ

Дані базуються на відповідях учнівства на запитання анкети, тож відображають суб'єтивні погляди підлітків на ті чи ті питання

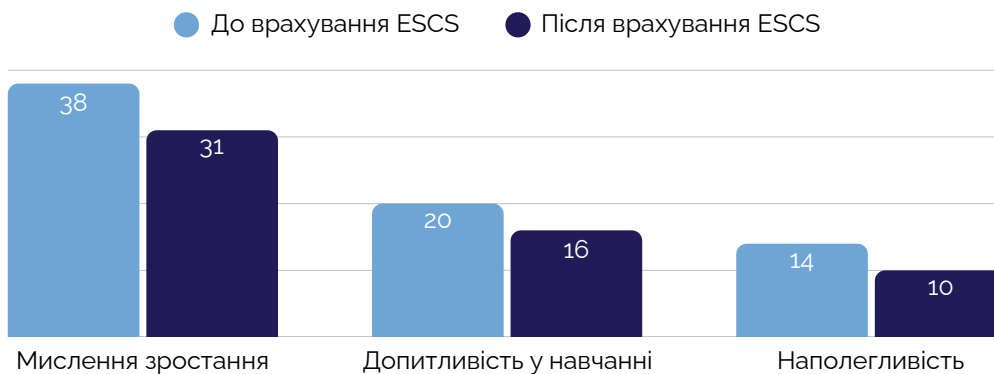
МОТИВАЦІЙНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

ДОПИТЛИВІСТЬ • НАПОЛЕГЛИВІСТЬ • МИСЛЕННЯ ЗРОСТАННЯ

Відображають:

- інтерес до пізнання нового
- готовність докладати зусиль попри труднощі
- переконання, що інтелектуальні здібності можна розвивати

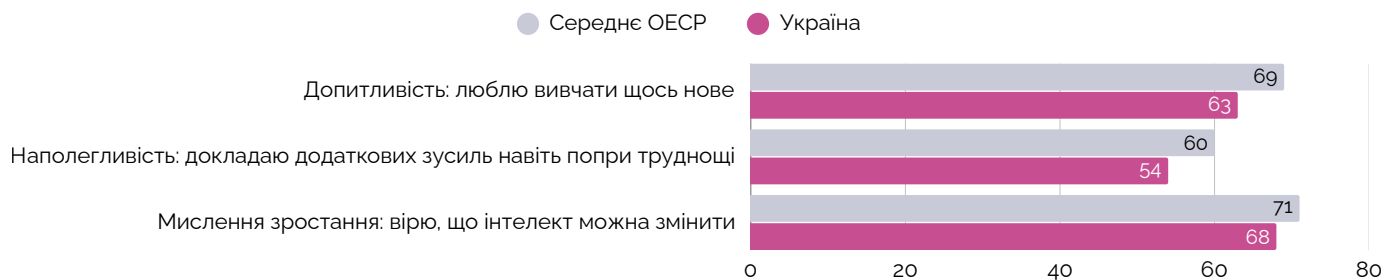
Зміна результату з природничо-наукової грамотності при збільшенні індексу на одну одиницю, бали PISA

Усі три характеристики позитивно пов'язані з результатами з природничо-наукової грамотності — і залишаються значущими навіть після врахування соціально-економічного статусу.

Показники України на тлі середнього по ОЕСР

Частка учнівства, відповіді якого свідчать про відповідну характеристику, %

За всіма трьома характеристиками показники України дещо нижчі за середні по ОЕСР. Найменша відмінність спостерігається щодо мислення зростання.

ХТО ДЕМОНСТРУЄ ВИЩУ МОТИВАЦІЮ

За всіма трьома характеристиками показники вищі серед дівчат і серед учнівства з вищим соціально-економічним статусом. Наприклад, мислення зростання демонструють 71% дівчат проти 65% хлопців і 73% учнівства з високим індексом ESCS проти 64% — із низьким.

ВІДЧУТТЯ ПРИНАЛЕЖНОСТІ ДО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

85%

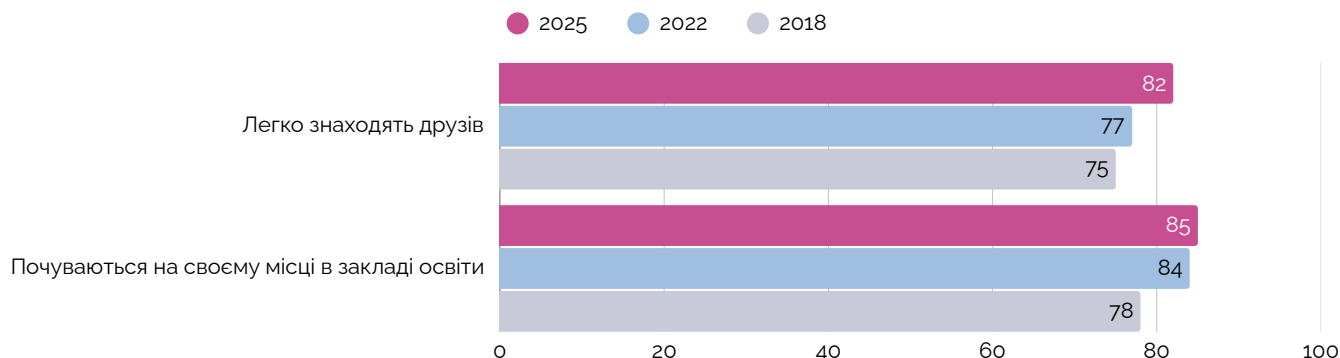
почуваються на своєму місці в закладі освіти — це найвищий показник серед референтних країн

82%

легко знаходять друзів у закладі освіти

Динаміка між циклами PISA

Частка учнівства, яке погодилося з твердженнями про відчуття приналежності до закладу освіти, за циклами PISA, %

Від циклу до циклу зростає частка учнівства, яке легко знаходить друзів і почувається на своєму місці в закладі освіти. Порівняння з 2018 роком потребує обережності через різне територіальне охоплення вибірки, однак загальна тенденція є стійкою.

У більшості референтних країн хлопці повідомляють про вище відчуття приналежності до закладу освіти, ніж дівчата. В Україні статистично значущої різниці між дівчатами й хлопцями не виявлено: рівень відчуття приналежності однаково високий незалежно від статі.

Навіть в складних умовах повномасштабної війни для більшості учнівства заклад освіти залишається важливим простором, де формується відчуття приналежності до спільноти й відбувається спілкування з однолітками.

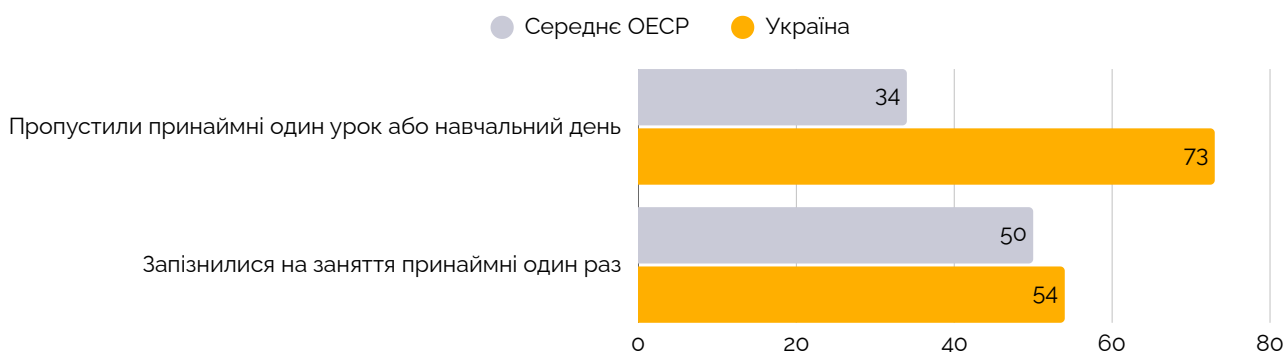
ЦІННІСТЬ ОСВІТИ ТА ВІДВІДУВАННЯ ЗАНЯТЬ

62% українського учнівства вважає, що заклад освіти дав знання і навички, які знадобляться в майбутній професії.

Це менше, ніж у середньому по ОЕСР (67%); серед референтних країн нижчі показники зафіксовано лише в Грузії і Польщі.

Відвідування занять

Відвідування занять перед тестуванням PISA, %

Примітка. Наведено частку учнів / учениць, які протягом двох тижнів перед тестуванням принаймні один раз пропустили урок або навчальний день чи запізнилися на заняття.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

В Україні пропуски занять значно поширеніші, ніж у середньому по країнах ОЕСР, і найбільші серед референтних країн. Водночас ці дані потрібно тлумачити з урахуванням обставин війни — повітряних тривог, вимушених переміщень і змішаного формату навчання. Тому пропуски учнівством занять в Україні не можна розглядати лише як прояв низької навчальної мотивації.

Для більшості українського учнівства заклад освіти є важливим простором приналежності, а здобуті знання й навички мають цінність для майбутньої професії. Водночас оцінка практичної цінності освіти нижча, ніж у середньому по країнах ОЕСР, а високий рівень пропусків занять потребує уваги (з урахуванням умов війни).

6

ОСВІТНІ РЕСУРСИ ЯК ОСНОВА ДЛЯ УСПІШНОГО НАВЧАННЯ

Даними є як системні показники, так і відповіді керівників закладів освіти на питання анкети. Останні відображають оцінки респондентів і можуть мати суб'єктивний характер

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ

Україна спрямовувала на освіту відносно значну частку ВВП, однак сукупні витрати на одного учня / ученицю залишалися одними з найнижчих серед референтних країн.

≈39 тис.

дол. США за ПКС*
сукупні витрати на одного учня / ученицю
протягом теоретичної тривалості
навчання

*Другий найнижчий показник серед
референтних країн — нижчий лише
в Молдові*

5,14%

частка ВВП, спрямована на освіту
в Україні у 2021 році

*Один із найвищих показників серед
референтних країн; перевищує
орієнтир ЦСР 4 — не менше 4% ВВП*

**ПКС — паритет купівельної спроможності: перерахунок валют з урахуванням різного рівня цін у країнах, що дає змогу коректніше порівнювати реальний обсяг витрат. Фінансові показники наведено за останні доступні роки: для України — за 2021 рік, для інших країн — переважно за 2022–2024 роки.*

ЯК ЧИТАТИ ЦІ ПОКАЗНИКИ

Частка ВВП показує, наскільки значне місце освіта посідає у видатках країни відносно розміру її економіки. Витрати на одного учня / ученицю характеризують фактичний обсяг ресурсів, що припадає на навчання однієї людини. Тому висока частка ВВП може поєднуватися з відносно невеликими витратами на одного учня / ученицю.

БІЛЬШЕ ФІНАНСУВАННЯ НЕ ЗАВЖДИ ОЗНАЧАЄ ВИЩІ РЕЗУЛЬТАТИ

У країнах із відносно невисокими видатками на освіту, зокрема в Україні, збільшення фінансування зазвичай пов'язане з вищими результатами PISA.

Після досягнення певного рівня витрат цей зв'язок слабшає, а більшого значення набувають ефективність розподілу ресурсів, якість викладання та управління системою освіти.

НАВЧАЛЬНІ Й ЦИФРОВІ РЕСУРСИ

Понад половина українського учнівства навчається в закладах освіти, де, за повідомленнями керівників, брак ресурсів певною або значною мірою ускладнює навчання. За обома показниками частки в Україні більш ніж удвічі перевищують середні за країнами ОЕСР.

Частка учнівства, яке, за повідомленнями керівників закладів освіти, навчається в закладах, де брак відповідних ресурсів певною або значною мірою ускладнює навчання, %

РЕСУРСИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В Україні учнівство, яке навчається в закладах із браком навчальних матеріалів, у середньому має дещо нижчі результати в природничо-науковій галузі, однак цей **зв'язок статистично незначущий**. Найпомітніші відмінності спостерігаються в закладах професійної освіти, а також у закладах, розташованих у селах і селищах.

ЦИФРОВІ ПРАВИЛА Й ПРАКТИКИ

Порівняно із середнім по країнах ОЕСР, українські заклади освіти частіше мають формалізовані, тобто документовані, правила використання цифрових пристроїв, однак значно рідше впроваджують програми з формування відповідальної поведінки учнівства в інтернеті та підтримки вчительства у використанні цифрових технологій.

Лише **близько 10%** українського учнівства навчається в закладах, де **використання мобільних телефонів заборонено**, проти **приблизно 50%** у середньому за країнами ОЕСР.

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ

БРАК ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

Близько третини українського учнівства навчається в закладах освіти, де, за повідомленнями керівників, брак педагогічних працівників ускладнює освітній процес. Це значення близьке до середнього за країнами ОЕСР. Серед референтних країн більші частки зафіксовано в Естонії і Польщі, менші — у Грузії і Болгарії.

ЗВ'ЯЗОК ІЗ РЕЗУЛЬТАТАМИ

Учнівство із закладів, у яких бракує педагогічних працівників, у середньому має дещо нижчі результати в природничо-науковій галузі. Цей зв'язок зберігається і після врахування соціально-економічного статусу учнівства й закладу освіти, хоча є **статистично незначущим**.

ДЕ КАДРОВА ПРОБЛЕМА ВІДЧУВАЄТЬСЯ ГОСТРИШЕ

Тип закладу освіти. Найбільша частка учнівства, яке навчається в умовах браку педагогічних працівників, — у закладах професійної освіти; найменша — у закладах загальної середньої і фахової передвищої освіти.

Соціально-економічний статус закладу освіти. Істотних відмінностей не виявлено: проблема поширена незалежно від соціально-економічного контексту закладу.

Тип місцевості. Брак педагогічних працівників найбільш характерний для великих міст і міст із населенням від 100 тис. до 1 млн осіб, найменш гострою проблема з кадрами є в сільській місцевості.

БРАК ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ Є ПОМІТНИМ ВИКЛИКОМ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ, ЯКИЙ МОЖЕ ЗАГОСТРЮВАТИСЯ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ ТА ВИМУШЕНОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ ФАХІВЦІВ.

7

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ СУЧАСНОГО 15-РІЧНОГО УЧНІВСТВА

Дані ґрунтуються на відповідях учнівства й адміністрації закладів освіти на запитання анкет, тож відображають суб'єктивні погляди на ті чи ті питання

БЕЗПЕКА В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ТА ДОСВІД БУЛІНГУ

понад 93%

учнівства почувається безпечно
дорогою до закладу освіти й додому,
а також у класі

14%

підлітків щонайменше кілька разів на
місяць зазнають хоча б одного з видів
булінгу (у середньому за країнами
ОЕСР — близько 20%)

Досвід булінгу
серед 15-річного учнівства

Частка українського учнівства, яке зазнавало булінгу щонайменше кілька разів на
місяць, 2018–2025 роки, %

Після істотного зниження між 2018 і 2022 роком поширеність
регулярного досвіду булінгу до 2025 року практично не змінилася.

РІЗНІ ПРОФІЛІ БЕЗПЕКИ Й БУЛІНГУ

- **Хлопці** почуваються безпечніше за дівчат у закладах освіти, але частіше повідомляють про регулярний досвід булінгу.
- **Учнівство з вищим соціально-економічним статусом** почувається безпечніше; водночас значущих відмінностей у досвіді булінгу за соціально-економічним статусом не виявлено.
- **Учнівство сільських закладів** почувається безпечніше, ніж учнівство великих міст, однак частіше повідомляє про регулярний досвід булінгу.

Вище відчуття безпеки в закладі освіти пов'язане з більшою задоволеністю
життям, сильнішим відчуттям приналежності й вищими результатами
в природничо-науковій галузі; частіший досвід булінгу — з нижчими
показниками за всіма трьома напрямками.

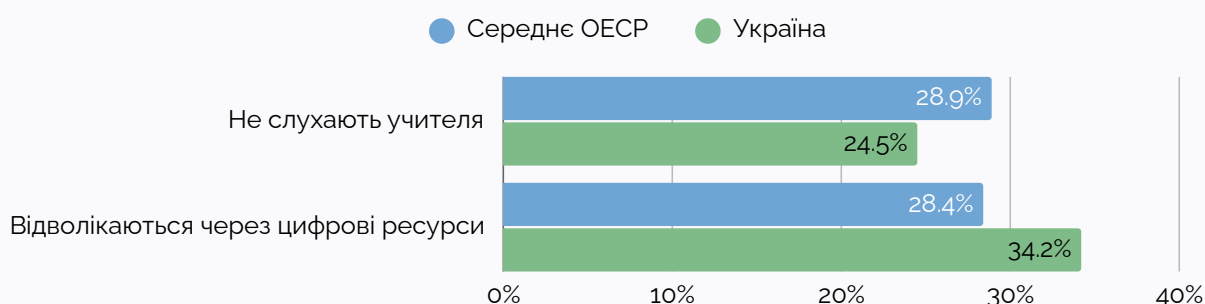
Запитання в анкеті PISA не були спеціально розроблені для оцінювання безпеки в умовах війни. Тому відповіді учнівства відображають його суб'єктивне відчуття безпеки в конкретних повсякденних ситуаціях і не дають змоги оцінити рівень воєнних ризиків.

ДИСЦИПЛІНАРНИЙ КЛІМАТ І ПІДТРИМКА З БОКУ ВЧИТЕЛЬСТВА

Українське учнівство рідше, ніж учнівство в середньому в країнах ОЕСР, повідомляє про більшість порушень, пов'язаних із дисципліною. Виняток — цифрові відволікання, які в Україні фіксують частіше.

Порушення робочої атмосфери на уроках природничо-наукових дисциплін

Частка учнівства, яке повідомляє, що відповідні ситуації трапляються на більшості або на всіх уроках, %

Індекс дисциплінарного клімату в Україні вищий, ніж у середньому по країнах ОЕСР (0,50 проти 0,14), і є найвищим серед референтних країн. Водночас цифрові відволікання залишаються помітним викликом для українського учнівства.

77,9%

українського учнівства повідомляє, що на більшості або на всіх уроках природничо-наукових дисциплін є змога вільно висловлювати власні думки (у середньому по країнах ОЕСР — 70,4%).

Вищими за середні по країнах ОЕСР є й показники інших проявів підтримки: інтересу вчителів до навчання кожного, допомоги в навчанні, а також пояснення матеріалу до його розуміння.

РІЗНИЙ ЗВ'ЯЗОК ІЗ РЕЗУЛЬТАТАМИ

І дисциплінарний клімат, і підтримка вчителів пов'язані із задоволеністю життям і відчуттям приналежності до закладу освіти.

Водночас із вищими результатами в природничо-науковій галузі пов'язаний лише **сприятливіший дисциплінарний клімат**.

«ПІДТРИМКА» З БОКУ ШІ

Українське учнівство активно використовує чатботи ШІ для навчання.

54%

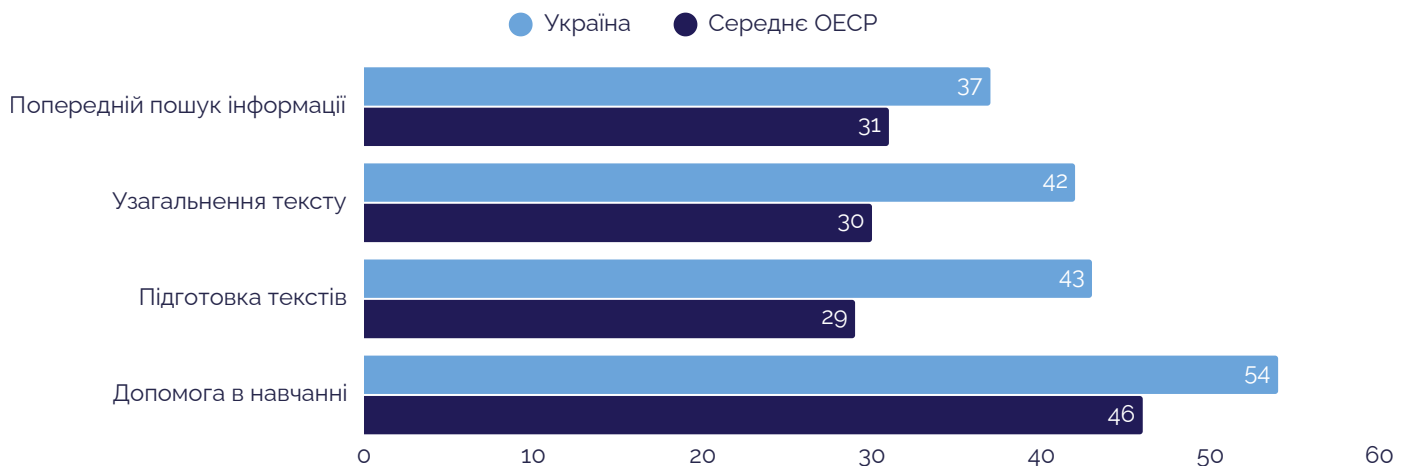
українського учнівства щонайменше раз на тиждень використовує ШІ як допомогу в навчанні
(середнє ОЕСР — 46%)

78%

на уроках принаймні іноді оцінюють якість інформації, створеної чатботами ШІ
(середнє ОЕСР — 63%)

За трьома із чотирьох досліджуваних навчальних завдань частки щотижневих користувачів і користувачок ШІ в Україні є найбільшими порівняно з референтними країнами та більшими, ніж у країнах ОЕСР.

Для яких навчальних завдань учнівство використовує чатботи ШІ щонайменше раз на тиждень, %

Ці дані не вимірюють поширеність порушень академічної доброчесності: PISA не з'ясовувала, чи було використання ШІ дозволене й задеклароване та якою мірою воно замінювало власну роботу учнівства.

ПОШИРЕННЯ ШІ ПОТРЕБУЄ ЧІТКИХ ПРАВИЛ

Закладам освіти варто визначити, коли і з якою метою можна застосовувати ШІ; вимагати повідомляти про його використання; навчати перевіряти факти, джерела й можливі упередження; оцінювати не лише кінцевий продукт, а й процес роботи та особистий внесок учнівства.

ПІДТРИМКА З БОКУ РОДИНИ

66,6%

учнів / учениць повідомляють, що в родині щонайменше раз на тиждень запитують, що вони робили в закладі освіти (ОЕСР — 71,2%)

ЧАСТІШЕ, НІЖ В ОЕСР,

учнівство в Україні обговорює з родиною шкільні проблеми та майбутню освіту

Вища підтримка з боку родини пов'язана з більшою задоволеністю життям, сильнішим відчуттям приналежності до закладу освіти та вищими результатами в природничо-науковій галузі.

ХТО ЧАСТІШЕ ВІДЧУВАЄ ПІДТРИМКУ РОДИНИ

- **Учнівство з вищими результатами й соціально-економічним статусом** повідомляє про вищий рівень родинної підтримки.
- **Дівчата** відчують більше підтримки вдома, ніж хлопці.
- **За типом місцевості** значущих відмінностей немає.

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ — НЕ ЛИШЕ ТЛО НАВЧАННЯ. ВІДЧУТТЯ БЕЗПЕКИ, СПРИЯТЛИВИЙ ДИСЦИПЛІНАРНИЙ КЛІМАТ І ПІДТРИМКА ВЧИТЕЛЬСТВА І РОДИНИ ПОВ'ЯЗАНІ ЯК З ДОБРОБУТОМ УЧНІВСТВА, ТАК І З ЙОГО НАВЧАЛЬНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ.

ВІД СТІЙКОСТІ ДО ВІДНОВЛЕННЯ

8 головних меседжів
PISA-2025 для України

1

РЕЗУЛЬТАТИ СТАБІЛІЗУВАЛИСЯ

Між 2022 і 2025 роком результати українського учнівства з трьох основних галузей PISA **статистично значущо не змінилися**. Водночас вони залишаються нижчими, ніж у 2018 році, особливо в галузі читання. Стабілізація в умовах тривалої війни є важливим свідченням стійкості системи, але не означає надолуження попереднього падіння.

2

БАЗОВА ГРАМОТНІСТЬ — ПЕРШОЧЕРГОВЕ ЗАВДАННЯ

У кожній із трьох основних галузей PISA щонайменше **третина учнівства** не досягає базового рівня. **56%** мають низькі результати принаймні з однієї галузі, а **29%** — з усіх трьох. Отже, робота над формування базових компетентностей має бути системною й охоплювати все учнівство.

3

ЧИТАННЯ — НАЙВРАЗЛИВІША ЛАНКА

Саме в галузі читання Україна має найнижчий середній результат і найбільше відставання від середнього показника за країнами ОЕСР. У цій галузі також зафіксовано найбільше зниження порівняно з 2018 роком і найбільший гендерний розрив. Особливої уваги потребує читацька грамотність хлопців, результати яких продовжили знижуватися і між 2022 та 2025 роками.

4

ОСВІТНІ МОЖЛИВОСТІ ЗАЛИШАЮТЬСЯ НЕРІВНИМИ

Результати суттєво різняться залежно від соціально-економічних передумов, типу місцевості та освітньої траєкторії учнівства. Особливо вразливими є учнівство сільських закладів і закладів професійної освіти. Ці відмінності не можна пояснити одним чинником, однак вони чітко вказують на потребу в адресній підтримці тих груп і закладів, які мають менше можливостей для навчання.

5

ПРИРОДНИЧО-НАУКОВА ОСВІТА МАЄ РОЗВИВАТИ ВМІННЯ ДОСЛІДЖУВАТИ

У профілі українського учнівства відносно сильнішим складником є вміння пояснювати явища науково, а найскладнішими — завдання на оцінювання дизайну досліджень. Це актуалізує потребу розвивати вміння планувати й оцінювати дослідження, працювати з даними й доказами, перевіряти інформацію та обґрунтовувати висновки.

6

ЦИФРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ Є, АЛЕ ВІН РОЗПОДІЛЕНИЙ НЕРІВНОМІРНО

Застосування обчислювального мислення для розв'язання проблем є відносно сильною стороною профілю України, а програмування — сильнішим складником порівняно з моделюванням. Проте середній результат залишається нижчим за показник ОЕСР, а 46% учнівства не досягають рівня 3. Значні відмінності за статтю, соціально-економічним статусом і місцевістю свідчать про нерівні можливості для розвитку цифрових умінь.

7

ПРИНАЛЕЖНІСТЬ І ПІДТРИМКА — РЕСУРСИ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ

Більшість українського учнівства відчувається частиною своєї освітньої спільноти, а показники дисциплінарного клімату та підтримки з боку вчительства є вищими за середні по країнах ОЕСР. Безпека, підтримка родини, допитливість, наполегливість і мислення зростання позитивно пов'язані з навчальними результатами учнівства. Підтримка вчительства пов'язана передусім із задоволеністю життям і відчуттям приналежності до закладу освіти.

8

ВІДНОВЛЕННЯ ПОТРЕБУЄ ТОЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ

Понад половина українського учнівства навчається в закладах, де брак навчальних або цифрових ресурсів ускладнює освітній процес, а близько третини — у закладах, які відчувають брак педагогічних працівників. Тому важливі не лише додаткові ресурси, а і їх адресний розподіл, підтримка вчительства й спрямування зусиль туди, де освітні потреби найбільші.

ПІСЛЯМОВА

Результати PISA-2025 показують: українська освіта вистояла. Попри війну і надзвичайно складні умови, учні й учениці продовжують навчатися, а вчителі й учительки — щодня робити свою справу.

Але вистояти — ще не означає відновитися. Багатьом підліткам усе ще бракує базових умінь, освітні можливості залишаються нерівними, а школам і педагогам часто не вистачає необхідних ресурсів і підтримки.

Тепер важливо перетворити цю стійкість на рух уперед: допомогти тим, хто має найбільші труднощі, підтримати вчительство, розвивати сучасні компетентності й дати кожній дитині можливість навчатися та зростати.

СЛОВА ПОДЯКИ

Реалізація всіх заходів з проведення PISA-2025 в Україні була б неможливою без десятків залучених організацій і сотень людей.

Це передусім міжнародні партнери, зокрема ОЕСР та ЮНІСЕФ Україна, завдяки фінансовій підтримці яких Україна змогла втретє взяти участь у дослідженні й отримати дані, які особливо цінні з огляду на умови війни.

Це також представники Міністерства освіти і науки України, Міністерства закордонних справ України, які сприяли підписанню угоди про участь у дослідженні й забезпечили необхідні нормативні передумови для оцінювання.

Це фахівці Українського й регіональних центрів оцінювання якості освіти, Інституту освітньої аналітики, регіональні координатори PISA від обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, екзаменатори й монітори PISA, які представляють різні інституції країни, інструктори, відповідальні й керівники від закладів освіти — учасників пілотного й основного етапів дослідження. Усі вони разом становлять велику національну команду PISA, завдяки зусиллям якої дослідження було проведено.

А ще це, у першу чергу, 15-річні підлітки, які зі згоди батьківства знайшли змогу пройти тестування й анкетування в межах дослідження, щоб надати всій освітянській спільноті країни об'єктивний зріз із багатьох питань — від успішності, ресурсів і до переконань, цінностей і бачення майбутнього.

Щира всім дяка за зроблене! І головне: велика подяка нашим захисникам і захисницям, чия звитяга стала передумовою проведення PISA-2025 в Україні.

Тільки гуртом ми можемо зробити нашу освіту кращою!

Дальші плани

Національний звіт PISA-2025 — **лише перший етап** опрацювання масштабного масиву даних цього циклу. У 2027 році заплановано оприлюднення:

- аналітичного матеріалу про результати учнівства в галузі «Навчання в цифровому світі», що охопить аспекти, не представлені в Національному звіті;
- окремого звіту за результатами оцінювання з іноземної мови (FLA).

Упродовж наступних років — до часу звітування про дані PISA 2029 року — передбачено також публікацію коротких тематичних матеріалів з окремих питань дослідження.

**Основні результати та висновки PISA-2025:
резюме Національного звіту за підсумками
дослідження /**

*кол. авт. : Г. Бичко, Т. Лісова, М. Мазорчук,
В. Терещенко, Т. Вакуленко, О. Годя;
за ред. В. Терещенка та Г. Бондаренко ;*

*Дизайн: Ю. Кольга;
Український центр оцінювання якості освіти.
Київ, 2026. 56 с.*

У виданні використано фотографії з ресурсу Magnific
(<https://www.magnific.com/>); окремі зображення згенеровано за
допомогою штучного інтелекту.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

УКРАЇНСЬКИЙ
ЦЕНТР
ОЦІНЮВАННЯ
ЯКОСТІ ОСВІТИ

OECD